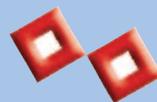

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

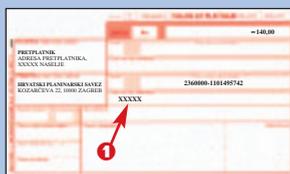
SRPANJ
KOLOVOZ
2009

7-8

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva** godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izašao je **1. lipnja 1898.** Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2009. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo **35 eura**). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš pretplatnički broj**. Pretplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na pretplatnički broj.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznak o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za pretplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primiti svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranima na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama** koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata!). Podrobnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

242

 Himalajska ekspedicija
»Everest 2009«

272

 Dani hrvatskih
planinara na Japetiću

275

Premužićeva staza

281

 60 godina PD-a
»Susedgrad«

TEMA BROJA

 Hrvatska ženska
alpinistička
ekspedicija
Everest 2009

SADRŽAJ

Dnevnik jednoga sna.....	242
Darko Berljak	
Male Daria i Dorotea bile su s nama na vrhu svijeta	269
Iris Bostjančić	
Lijepo nam je bilo na Japetiću, zar ne?	272
Nikolina Vučinić	
Premužićeva staza – povijesna baština Velebita	275
Tomislav Čanić	
Neprobić povrh Slanoga	279
Orsat Žitković	
Plodnih 60 godina PD-a »Susedgrad«	281
Marija Šunjić, Mirjana Culi i Nikola Sedmak	
Planinarske kuće.....	284
Sportsko penjanje	286
Vijesti	287
Kalendar akcija	288

SLIKA NA NASLOVNICI

**Stotinu kilometara duga
piramidalna sjena Everesta**

 foto: Hrvatska ženska ekspedicija
Everest 2009.

Dnevnik jednoga sna

Hrvatska ženska ekspedicija »Mount Everest 2009«

Darko Berljak, Zagreb

1957. Brzo sam zaboravio kako sam proveo prvi dan u prvom razredu osnovne škole, ali još danas pamtim da me toga popodnevna tata odveo gledati engleski dokumentarni film »Pobjeda nad Everestom«, o ekspediciji koja se 29. svibnja 1953. prva popela na najviši vrh svijeta; kada sam izašao iz kina, zaželio sam jednu želju...

17. rujna 1984. Dvadesetsete-dam godina poslije, dok sam letio zrakoplovom iz Nepala za Bangkok, ispunila mi se davna želja – da uživo vidim Mount Everest, najvišu planinu na svijetu. Vršna kamena piramida iznad koje je bilo samo nebo isticala se iznad cijele Himalaje na sjevernom obzoru i tog trenutka zaželio sam i dodatak – jednog dana volio bih biti voditelj ekspedicije na Everest...

8. rujna 1988. Vodio sam izvidničku ekspediciju (sa Slovincem J. Benkovičem) na Mount Everest iz Tibeta, prvu s područja bivše države. Cilj nam je bio upoznati uvjete u sjeverozapadnoj stijeni, za veliku ekspediciju sljedeće godine; došli smo do visine od 6100 metara i vidjeli što nas sve čeka u 2800 metara visokoj i krajnje opasnoj stijeni, no mojim željama što se tiče Everesta nije bilo kraja; pomislio sam, bilo bi predivno kada bih bio voditelj ekspedicije čiji će članovi i doći na vrh svijeta...

15. listopada 1989. U 93 dana, koliko je trajala Zagrebačka ekspedicija na Mount Eve-

rest, i 70 dana provedenih u Velikom kuloaru, prvi smo i dosad jedini ponovili istoimeni smjer, a 17 članova su jednom ili više puta zahvatile lavine. Svi smo nekako preživjeli, ali zbog olujnog vjetrovi morali smo odustati na 8000 metara i moja već dvaput nadopunjavana želja ostala je u glavnom dijelu još neispunjena...

22. i 23. svibnja 1997. San se zamalo ostvario; bio sam vođa ekspedicije čiji su članovi došli na vrh Mount Everesta: Franc Pepevnik, kao prvi Slovenac iz Tibeta i Pavle Kozjek, kao prvi i dosad jedini Slovenac kojem je to uspjelo bez boca s kisikom. Iako

je sve bilo spremno da i hrvatski član ekspedicije zakorači na najvišu čvrstu točku našeg planeta, Danko Petrin je, umjesto da iz posljednjeg logora na 8350 m krene prema vrhu, taj dan spašavao Nijemca koji se zbog retinopatije bez njegove pomoći nije mogao vratiti u Bazni logor. Danku sam javio da je spašavanje ljudskog života ipak važnije od jednog vrha, pa bio on i najviši na svijetu, i tako se njegov, ali ni moj životni san da netko iz Hrvatske dođe na vrh svijeta, ni ovaj put nije ostvario...

12. listopada 2007. U VIP salonu Zračne luke Zagreb, na svečanom dočeku Hrvatske ženske ekspedicije »Cho Oyu 2007«, dok sam odlazio s govornice, novinari su mi uputili po-

Na svim mojim dosadašnjim ekspedicijama, pa tako i na ovoj, najvažniji cilj, osnovna zadaća i imperativ bio je ne da se popnemo na vrh, već da se svi vratimo kući živi i zdravi. To nam je u potpunosti uspjelo – nijedna djevojka nije ni nokat slomila

sljednje pitanje – koji nam je sljedeći cilj. Odgovorio sam bez imalo razmišljanja: »Nalazi se 35 kilometara istočnije od Cho Oyua i visok je 8850 metara.« Neki su se novinari, ali i planinari u publici, počeli smijuljiti. Jesam li ga bubnuo, pitao sam se još tjednima nakon toga. Nema lakih osamtisućnjaka, ima samo manje teških, a jedan od njih je Cho Oyu. No, Mount Everest, čiji je vrh negdje na rubu svemira, druga je priča. Jesmo li sposobni organizirati žensku ekspediciju u trajanju od dva i pol mjeseca, skupiti stotine tisuća dolara, vrhunski pripremiti, a onda i izabrati djevojke koje će znati kako svladati legendarni Ledeni slap, Dolinu tišine, Lhotseovu stijenu, Yellow Band, Južno sedlo, Balkon, Južni vrh i na visini od 8760 metara tešku Hillaryjevu stubu? Ako nakon toga i zakorače svojom nogom na mjesto gdje se Zemlja spojila s nebom, neće napraviti ni pola posla, jer glavni posao tada tek predstoji – moraju se žive i neozlijedene vratiti istim putem niz opasnu planinu, a pri silasku se u pravilu događaju i sve nesreće.

13 mjeseci priprema za još jedan Everest

11. veljače 2008. Na sjednici Izvršnog odbora HPS-a jednoglasno je odlučeno: Hrvatski planinarski savez organizirat će žensku alpinističku ekspediciju na Mount Everest u proljeće 2009.; prihvaća se plan izvedbe koji je predložio Darko Berljak, a on se imenuje i voditeljem ekspedicije. Odluka o tom vrlo složenom, skupom i rizičnom projektu donesena je nakon uspjeha na Cho Oyuu (8201 m), kada se čak pet članica u velikom stilu uspjelo na šesti vrh svijeta, i nakon saznanja da u hrvatskom ženskom alpinizmu postoji više djevojaka koje su sposobne samostalno se popeti i na najviši vrh svijeta.

29. veljače. Za ekspediciju na najviši vrh svijeta se prijavilo 19 djevojaka iz Hrvatske, a naknadno se broj povećao na čak 23 kandidatkinje.

2. ožujka. Okupili smo se na Bjelolasici radi provjere brzine. Gotovo su sve kandidatkinje bez većih napora svladale od 700 do 900 visinskih metara za jedan sat.

14. travnja. Tiskana je bogato opremljena brošura o planu ekspedicije, na 28 stranica. Proračun izrađen godinu dana prije odlaska pokazao se poslije gotovo stopostotno točnim. Dolazak u Bazni logor zbio se baš na dan predviđen planom, a posljednji mogući uspon, planiran za 22. svibnja, dogodio se samo dan ranije – 21. svibnja 2009.

3. svibnja. Provjera izdržljivosti na Velebitu: zadane dionice Starigrad – dom »Paklenica« – Buljma – Marasovac – Vaganski vrh – Čičina dolina – Sveto brdo – Ivine vodice – Lekine njive – Mala Paklenica – Seline – recepcija NP Paklenica prva prolazi Darija Bostjančić, za impresivnih 7 sati i 54 minute.

20. svibnja. Izrađena je prva tablica redoslijeda kandidatkinja. Zanimljivo je da je u prvih šest već tada bilo pet djevojaka koje su godinu dana poslije krenule iz Logora 3 prema vrhu, odnosno četiri koje su se na njega i popele; nekoliko djevojaka odustaje od ekspedicije.

24. svibnja. Članice ekspedicije sudjelovale su na Danu hrvatskih planinara na Beogradu.

2. lipnja. Provjera snage na Medvednici. Turu Pilana – Njivice – Puntijarka – Činovničko

sedlo – donja stanica skijaške žičare i dva puta po Crvenom spustu gore-dolje – Činovničko sedlo, s trećinom vlastite težine u naprtnjači, sve kandidatkinje prolaze za 110 do 140 minuta.

28. lipnja. Primitljeno je prvo sponzorstvo – tvrtka »Alago« uplatila je 5.000 kuna na žiro račun HPS-a.

18. srpnja. Osnovan je Organizacijski odbor ekspedicije »Mt. Everest 2009« od 20 članova (dužnosnici HPS-a, direktori ili vlasnici velikih tvrtki, urednici elektroničkih i novinskih medija, gradonačelnici i župani) na čelu s Jadranom Kosor, potpredsjednicom Vlade RH.

27. srpnja. Test tjelesne spremnosti na Platku. Na istome mjestu ponovljen je i ujesen, zatim još dvaput u Paklenici, pa na Medvednici te dvaput zimi na srednjem Velebitu; većina kandidatkinja održava vrhunsku formu, a na liječničkom pregledu sve su besprijekornog zdravlja.

9. i 10. kolovoza. Provjera brzine, izdržljivosti i snage u Julijskim Alpama. 1. dan: Aljažev dom – Luknja – Bavški Gamsovec – Razor – Mlinarica – Zadnji Prisojnik – Prisojnik – Prednje okno – Vršič – Koča na Gozdu; tri

najbrže djevojke prošle su turu za sedam sati; 2. dan: Koča na Gozdu – Krnica – Kriška stena – Škrlatica – Bivak IV – Dovška vratca – Sovatna – Aljažev dom; najbrže djevojke turu su prošle za šest i pol sati. Nekoliko djevojaka bez većih napora u Alpama penje 1000 visinskih metara na sat.

1. rujna. Nakon vrhunskog rezultata na Ultra Trail utrci oko Mont Blanca (166 km iz Chamonixa u Švicarsku, pa u Italiju, pa natrag u Francusku, s više od 9400 metara uzbrdice i isto toliko nizbrdice – Darija Bostjančić prolazi za 37 sati i 35 minuta), s predstavnicima tvrtke »Millet« u Chamonixu potpisan je ugovor za sponzorstvo visinske odjeće i obuće za 12 članica ekspedicije.

9. rujna. »Lufthansa« postaje službeni prijevoznik ekspedicije; rezervirano je dvadeset zrakoplovnih karata za let Zagreb (24. ožujka 2009.) – München – Delhi – Kathmandu – Delhi – München – Zagreb (3. lipnja 2009.)

15. rujna. Svim kandidatkinjama poslan je grafikon aklimatizacije i plan uspona na Mount Everest, s unaprijed zadanim i nepromjenjivim brojem članica u prvoj (2) i drugoj (3) skupini – njih pet će jedine krenuti iz Logora 3 prema vrhu.

25. listopada. U Kathmanduu je s Tashi Jangbu Sherpom, vlasnikom agencije »Everest Trekking Ltd.«, dogovoren servis usluge ekspediciji u Nepal. Prema planu uspona određen je broj od pet Sherpa; za sirdara je izabran Lhakpa Nuru Sherpa, a za njegova zamjenika Pemba Tenzing Sherpa (Lhakpa je bio na vrhu Everesta devet, a Pemba šest puta).

28. listopada. Iz tiska je izašao HPS-ov zidni kalendar za 2009. »Himalaja – Mount Everest« čiji je prihod bio namijenjen ekspediciji.

20. studenoga. S tvrtkom »Vagor«, zastupnikom »Northlanda« iz Austrije, potpisan je ugovor za glavnog dobavljača opreme za ekspediciju.

9. prosinca. Danijela Bucić bez objašnjenja odustaje od ekspedicije, a zatim i Iris Prebeg. Poslije se doznalo da su otišle na ekspediciju »Everest 2009«, koju je u istom terminu organizirao s tibetske strane planine jedan klub iz Srbije. Budući da je to bila komercijalna ekspedicija, njihov je postupak bio teško razumljiv –

Srbima će platiti punu cijenu, a da su to učinile za našu ekspediciju, sudjelovanje bi im bilo potpuno zajamčeno. Međutim, na toj sjevernoj strani Everesta ekspedicija je zbog lošeg planiranja i niza propusta došla samo do 7500 metara, niti do Logora 2, što je za Everestovu visinu izrazit neuspjeh.

17. siječnja 2009. Trinaest kandidatkinja koje su preostale od prvotnih 23 upoznate su s činjenicom da se zbog financijskih razloga može dogoditi da će na ekspediciju za dva mjeseca krenuti samo njih sedam (D. i I. Bostjančić, V. Simičević, J. Mijailović, M. Šijan, S. Hrašćanec i jedna liječnica (dr. L. Đonlagić) te voditelj (D. Berljak), a ostalih pet djevojaka bile bi u pričuvnom sastavu.

11. veljače. U nepalско Ministarstvo turizma poslani su radi izdavanja dozvole za uspon podaci za samo devet dozvola, jer je na računu bilo novca samo za toliko članica i voditelja.

Alpinistice svjetskog ranga, ali i manekenke

15. veljače. Sherpa Pasang dolazi iz 60 km udaljenog Thamea u Bazni logor pod Everestom te kolčićima i konopcima označuje i rezervira dio morene na ledenjaku Khumbu za budući »Base Camp Croatian Female Everest Expedition«.

22. veljače. U međuvremenu su još dvije kandidatkinje odustale te ih je ostalo samo jedanaest. Novca na računu, i onog obećanog, i dalje ima najviše za devet članica, ali na sastanku u Savezu djevojke insistiraju da su njih 11 cjelovita i uigrana ekipa te da sve moraju krenuti na ekspediciju.

8. ožujka. Povodom Dana žena potpredsjednica Vlade RH i predsjednica Organizacijskog odbora ekspedicije Jadranka Kosor posje-

tila je sjedište HPS-a u Kozarčevoj 22 i sudjelovala na radnom sastanku svih članica te je upoznata s financijskim stanjem ekspedicije.

13. ožujka. Dužnosnici HPS-a, voditelj ekspedicije i predsjednica Organizacijskog odbora u pet dana i doslovno u posljednjem tjednu pred polazak ugovaraju još 320.000 kn sponzorstva i tako ekspedicija može krenuti u punom sastavu: Darija i Iris Bostjančić te Vedrana Simičević iz Rijeke, Jana Mijailović iz Zadra, Milena Šijan iz Splita, Sanja Đurin iz Varaždina, dr. Lana Đonlagić, Tea Đurek, Sunčica Hrašćanec, Josipa Levar, Ena Vrbek i voditelj Darko Berljak iz Zagreba. Inače, one su ponosne članice Riječkoga alpinističkog kluba, Alpinističkoga kluba »Zadar«, HPD-a »Mosor« Split, HPD-a »Željezničar« Zagreb, HPD-a »Zagreb-Matica« i PDS-a »Velebit«.

14. ožujka. Nepalskom Ministarstvu turizma uplaćeno je 110.000 USD za dozvolu uspona na Mount Everest.

16. ožujka. Gradonačelnik Zagreba Milan Bandić priredio je primanje u Dvercima za sve članice ekspedicije.

18. ožujka. Voditelj ekspedicije u 20-satnoj vožnji odlazi i vraća se iz Annencyja (Francuska), gdje su u tvrtki »Millet« u posljednji trenutak izradili visinske cipele točno po mjerama svih članica.

20. ožujka. Austrian Airlinesom preko Beča i Delhija, cargom je poslano 17 bačava s 800 kg ekspedicijske opreme – stigla je u Kathmandu za četiri dana.

72 dana u predvorju neba

24. ožujka. Uz sjajan ispraćaj u Zračnoj luci Zagreb počela je ekspedicija »Mt. Everest 2009«, koja će trajati 72 dana. Dimnjačar Đuro (nekadašnji član IO HPS-a, Đuro Petrović) svakoj članici poklanja dimnjačarski gumb za sreću, da ih dovede na vrh svijeta.

25. ožujka. Nakon 24 sata letenja i čekanja po aerodromima (München, Delhi) u rano poslijepodne dolazimo u Kathmandu i smještamo se u Thorong Peak Guest House.

26. ožujka. U skladištu agencije »Everest Trekking Ltd.« cargo i donesenu opremu razvrstavamo, popisujemo i pakiramo po 30 kg u 17 bačava i 15 transportnih vreća. Kao što je odu-

© HPS

Prolaz kroz Ledeni slap prva je veća tehnička prepreka na putu od Baznog logora prema vrhu

vijek ritual na mojim ekspedicijama, svi odlazimo u budističko svetište Swayambhunath na brežuljku iznad Kathmandua i tamo palimo maslenice na oltaru. Kada me djevojke pitaju zašto sam ih upalio baš četiri, odgovaram: »Ni sam ne znam zašto, nadam se da će vas toliko doći na vrh.«

27. ožujka. U hotel dolazi Elizabeth Hawley, legendarna kroničarka svih himalajskih uspona u posljednjih 50 godina, koja nas anketa o ekspediciji. Avioprijevoznik zbog manjeg zrakoplova ne može ukrcati sve bačve u prtljažni prostor, pa opremu iz bačava ponovno pakiramo, ovaj put u transportne vreće.

28. ožujka. Vježbamo s maskama, ventilima i bocama s kisikom. Na brifingu u Ministarstvu turizma uručuju nam bez neke veće ceremonije tvrdi A4 papir vrijedan 110.000 dolara (oko 660.000 kuna) – dozvolu za uspon na Mount Everest.

29. ožujka. Kupujemo još neke dijelove opreme i sitnice potrebne u Baznom logoru.

30. ožujka. Potpisujemo oko 700 ekspedicijskih razglednica i predajemo ih na poštu.

Netko lijen u toj ustanovi nije vreću s razglednicama odmah predao na ekspedit pa je vreća u nekom kutu stajala 40 dana, sve dok je na našu intervenciju iz Baznog logora nisu konačno pronašli i poslali. Razglednice su, kao da smo to čudesno isplanirali, došle u Hrvatsku točno u dane našega završnog uspona na vrh Everesta. Za uspjeh naše ekspedicije trideset budističkih redovnika u Kathmanduu izvodi četverosatni budistički obred i glavni lama predajom kate (svilenog rupca) i sungdija (»špagice« sa svetim čvorom, koja se stavi oko vrata) daje u Bijelom hramu svetišta Boudhanath blagoslov svim članicama.

31. ožujka. S velikom smo se neizvjesnošću uputili prema aerodromu jer zbog lošeg vremena posljednjih dana nijedan avion nije poletio u Luklu (2860 m). Naš agent Tashi preskače niz nerealiziranih redovnih letova i unajmljuje cijeli »Twin Otter« kao čarter let za nas i našu opremu. Nakon mirnog 35-minutnog leta, osim malo propadanja iznad sedla Lamjura, nije nas spustio pilot nego, kao što priliči ženskoj ekspediciji, vrlo zgodna kopilotkinja. Nastavljamo

pješice do 70 km udaljenog Baznog logora i u kasno popodne stižemo u selo Monjo (2850 m).

1. travnja. Nije prvotravanjska šala: cijela je ekspedicija po planu već u jedanaest sati ujutro u Namche Bazaru (3340 m), središtu pokrajine Solu Khumbu – domovine naroda Sherpa u srcu Himalaje.

2. travnja. Trosatna aklimatizacijska tura preko Syangbochea do hotela »Everest View« (3880 m), čije ime govori koje smo brdo ugdali. Udaljeno je još 50 kilometara, no dovoljno je blizu da se uvjerimo kako nas sljedeća dva mjeseca na njemu čeka mnogo znoja i suza, a krv ćemo i ovaj puta preskočiti, kao što je običaj na svim mojim ekspedicijama.

3. travnja. Namche – Tengboche – Deboche (3830 m). Popodne igramo odbojku s lokalnim dečkima i gubimo.

4. travnja. Dionica Deboche – Dingboche (4343 m). Oni koji su u to doba na internetu pratili sve što ima veze s Everestom, skrenuli su nam pozornost na to da pogledamo blog Amerikanca Eda Viestursa, jednog od najpoznatijih

himalajaca, koji je krenuo da se sedmi puta popne na Everest, pa smo i mi pročitali što mu se taj dan dogodilo: »...čini se da sam prilično loše aklimatiziran jer me je danas prestiglo desetak djevojaka na takav način da mi se činilo kao da stojim na putu. Jedna me čak i gurnula da prođe pokraj mene na uskoj stazi i dok sam se okretao, već je projurila pokraj mene. U Dingbocheu su bile u istom prenoćištu i saznao sam da su sve iz Hrvatske ženske ekspedicije na Everest. Moj Sherpa Pemba rekao je da te djevojke nisu nastale prirodnim putem, već ih je netko umjetno napravio tako jakim i brzim. Složio sam se...«

5. travnja. Dingboche – Lobuche (4915 m).

6. travnja. Cjelodnevna aklimatizacija do 5200 m u okolici Lobuche. Popodne je počeo padati jak snijeg.

7. travnja. Točno na dan predviđen terminskim rasporedom izrađenim prije godinu dana stižemo po snijegu u BC (Bazni logor, 5380 m) i imamo razloga za dvostruko slavlje jer je Vedranin rođendan.

U Logoru 1

8. – 11. travnja. Aklimatizacija u BC-u i okolici; testiranje visinske opreme na ledenjaku, vježbe penjanja, osiguravanja, kretanja po fiksnim užetima, spašavanja iz ledenjačkih pukotina, uspon na Kala Patar (5545 m) i 10. travnja proslava još jednog rođendana (Sunčičinog) u Baznom logoru. Uza sva nastojanja, u posljednjih pet dana ne uspijevamo upaliti generator. Iako imamo i solarne panele preko kojih punimo baterije za radiostanice i satelitske telefone, DSL uređaj za uključenje na internet i dva računala trebaju jače napajanje, koje je moguće jedino iz generatora.

12. travnja. Već nekoliko dana Sherpe podižu od kamenja velik oltar na izlasku iz logora, a dvojica lama – svećenika kojih imamo u Sherpa momčadi (Nawang i Pasang) – dugo su preračunavali koji je dan najpovoljniji za puyu, višesatni obred posvećenja logora i blagoslov svih koji će krenuti na planinu. Bilo mi je jako drago kad su izabrali baš nedjelju 12. travnja, jer je to i za nas svet i poseban dan – Uskrs. Molitve i posvećenje traju satima, pijemo slani čaj, jedemo tsampu i njihove kolačiće, a poslije Sherpe jedu s nama kuhana jaja (pisarnice), šunku i luk. Podižemo visok drveni stup na koji su sa svih strana svijeta zavezane stotine molitvenih zastavica da štite prostor iznad naših šatora u logoru. Dok traje obred, na vrh stupa pokušava se spustiti gavran. Djevojkama pričam o vjerovanju: koliko puta za vrijeme obreda gavran doleti na stup, toliko će se ljudi iz ekspedicije popeti na vrh. Gavran slijeće čak devet puta i svi se smijemo kako će se ovaj put to pravilo pokazati potpuno pogrešnim jer, ako se i svih naših pet Sherpi popne na vrh, nema šanse da bi se popele i čak četiri naše djevojke.

13. travnja. Sherpe odlaze na vrh Ledenog slapa rezervirati mjesto za Logor 1 (5950 m). Ledeni slap je 700 m visok i 3.000 m dug ledopad, koji zbog velike strmine svaki dan klizne nizbrdo metar i pol. To je razlog nastajanja bezbrojnih, vrlo dubokih pukotina i mnogih gromada leda najčudnijih oblika. Ledeni slap nalazi se između Nuptsea i Everestova Zapadnog ramena, s kojeg često padaju lavine, i stoga je to najopasniji dio puta prema vrhu. Većina članica odlazi još jednom na aklimatizacijski uspon na Kala Patar.

Darija Bostjančić u Ledenom slapu

14. travnja. Sherpe odlaze postaviti Logor 1 i rezervirati mjesto za Logor 2 (6300 m). Lana obavlja liječnički pregled naših članica. Sastanak svih vođa ekspedicija (24) radi dogovora o suradnji pri postavljanju fiksnih užeta od Ledenog slapa do vrha (2900 m visinske razlike i 16 km dužine). Ističe se jedan, dosad nepostojeći fenomen na Everestu: zbog izostanka većeg snijega zimi Yellow Band je potpuno suha i glatka stijena i ne mogu se postaviti klasična sidrišta sa snježnim klinovima. Iz Kathmandua se hitno naručuje 100 spitova i, uz sva ostala čuda, na Everestu će se ovih dana bušiti i rupe za klinove. Razgovaralo se o medicini, pomoći u spašavanju i izmjeni radiofrekvencija za slučaj nesreće. U predstavljanju našeg sastava ekspedicije jedino meni plješću kada sam rekao da imamo 11 djevojaka, no jako me čudno gledaju kada govorim da imamo samo pet Sherpa – u ostalim ekspedicijama omjer je suprotan, većina ima dvostruko više Sherpa od članova ekspedicije.

15. travnja. U Bazi se nalazi i velik šator – improvizirana bolnica u kojoj do kraja sezone rade liječnici-volonteri iz SAD-a: doktorica Torrey s Havaja i Eric iz Wyominga. Naša liječnica Lana upoznaje se s njima i stavlja na raspolaganje svoje znanje, naše lijekove i medicinsku opremu.

16. travnja. Darija, Iris, Jana i Vedrana kao prva skupina odlaze u Ledeni slap, prolaze ga

© HFS

Na izlazu iz Ledenog slapa

za pet sati i dolaze u Logor 1, gdje će prespavati. Već smo dva rođendana proslavili u Bazi, a sada su na redu dva na planini – prvo Darijin u Logoru 1.

17. travnja. Sunčica, Ena, Lana, Josipa i Milena odlaze spavati u Logor 1, a iz njega se u Bazu vraća prva skupina. Vedrani za vrijeme slikanja ispada fotoaparat iz ruke i nepovratno nestaje u dubokoj ledenjačkoj pukotini. Generator koji je u međuvremenu proradio, pa se opet pokvario, smatramo izgubljenim slučajem i iz Kathmandua naručujemo novi. U blizini našeg BC-a iz svake ekspedicije poneko sudjeluje u izgradnji helidroma na moreni.

18. travnja. Druga skupina se vratila u BC. Lana je pronašla nepozvanog gosta u šatoru, naime u Bazi se šeću dva psa koji su došli iz zadnjeg sela udaljenog 30 kilometara, a jedan od njih čak zna njuškom otvoriti šator i ugodno se smjestiti na vreću za spavanje.

19. travnja. U posjet nam je došao Stipe Božić. On je prethodnica veće skupine slovenskih i bosanskih penjača koji će obilježiti tridesetu obljetnicu prvenstvenog uspona na vrh Everesta po Zapadnom grebenu.

20. travnja. Prvoj skupini priključuje se Josipa i sve zajedno odlaze spavati na Logor 1 s planom nastavka do Logora 2.

21. travnja. U četiri ujutro druga skupina, kojoj se pridružuje Tea, spremna je krenuti prema Logoru 2, no dolazi obavijest da je oko jedan poslije ponoći pao dio seraka u Ledeni slap i uništio 200 metara puta (fiksna užeta i nekoliko ljestvi). Nema ništa od današnjeg uspona, a prvoj skupini javljeno je da radi aklimatizacije bez stvari ode do Logora 2 i vrati se na spavanje u Logor 1, gdje će ostati dok se ne steknu uvjeti za prolaz kroz Ledeni slap.

22. travnja. Put je popravljen; Darija, Iris, Vedrana, Jana i Josipa odlaze spavati u Logor 2, a Milena, Sunčica, Ena i Lana u Logor 1. Vrijeme je vedro, no sve više jača vjetar. Došao je trenutak istine o našoj vezi s internetom. Imamo skup DSL uređaj za Thuraya satelit, morali smo kupiti »unlimited« mjesечnu karticu koja košta 3.000 dolara. Znam da će se na Everestu najvažniji događaji zbivati između 22. travnja i 22. svibnja, pa smo se tako mislili i ukopčati. Dobro poznavajući Thurayu od proš-

logodišnje ekspedicije na Annapurnu II, nisam ni najmanje vjerovao da ćemo u tome od prve uspjeti. Tako je i bilo. Tea je pokušavala sve moguće, zvala one od kojih smo karticu kupili, zvala u Katar, gdje je sjedište Thuraye, no na internet se nismo mogli spojiti.

23. travnja. Prva skupina vraća se u BC, druga skupina odlazi u Logor 2, a Sherpa Pasang s kolčićima i špagom odlazi na 7300 m rezervirati prostor za naš budući Logor 3. Noslač donosi u Bazni logor 40 kg težak novi generator, ponovno imamo struju, ali nemamo internet.

24. travnja. Druga skupina spušta se kroz Ledeni slap u BC. Oko podneva nam dolaze gosti iz Slovenije i BiH, a s njima i Stipe Božić (osam članova ekspedicije Everest '79 i desetak pridruženih trekingaša). Družimo se, pričamo o njihovoj nekadašnjoj i našoj ekspediciji, zajedno ručamo i šalimo se da nakon pogoršanja hrvatsko-slovenskih odnosa nikada nije održan sastanak na tako visokoj razini (5380 m).

25. travnja. Prihvatili smo njihov jučerašnji poziv i uzvraćamo im posjet u Gorak Shepu, gdje su smješteni. Dok mi spavamo, Tea cijelu noć na $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$ hoda po ledenjaku s DSL-om u jednoj i Thuraya telefonom u drugoj ruci, kako bi je locirali iz Katara preko satelita. Šaljemo im GPS koordinate te je nakon mnogih sati Teine upornosti i zahvaljujući velikom informatičkom znanju veza uspostavljena i imamo internet. Imat ćemo prognoze, a obitelji vijesti o nama.

26. i 27. travnja. Odmor.

28. travnja. U pet ujutro Darija, Iris, Sunka i Milena ulaze u Ledeni slap. Samo pola sata poslije veliki serak na padini Zapadnog ramena opet se aktivira – ruši se velika lavina i snježni oblak zahvaća našu skupinu. Darija javlja da nema nikakvih posljedica i djevojke su već u 13 sati na Logoru 2 (6300 m). Za razliku od svoje sestre, koja je prije 12 dana imala rođendan u Logoru 1, Iris danas u Dvojci slavi svoj rođendan na 400 metara većoj visini.

29. travnja. Prva skupina odlazi spavati u Logor 3, a Jana, Vedrana, Josipa i Ena u Logor 2. Kvari se i drugi generator. Za razliku od neki dan, sada imamo internet, ali nemamo struju, pa naručujemo treći generator iz Kathmandua.

30. travnja. Prva se skupina vraća u Logor 2, a druga odlazi u Logor 3.

1. svibnja. Prva skupina dolazi u BC, a druga se vratila u Logor 2; kada se sutra i ona vrati u Bazu, imat ćemo, točno po planu, snabdjevene sve visinske logore i završit će nam jednomjesečno aklimatizacijsko razdoblje. Devet djevojaka koje su prespavale na 7300 m izbrilo je ulaznicu za nastavak uspona. Slijedi pet dana obveznog odmora, 8. svibnja započinje završni juriš, a 12. i 14. svibnja bi pet članica u dvije skupine, koje tek treba izabrati, trebalo doći na vrh. Vrijeme je fantastično i već se pitam što ćemo s onih 14 dana pričuve koje sam stavio u terminski plan. Možda neki rafting, ili safari? Neke cure predlažu da »skoknemo« na desetak dana u Tajland i vratimo se u Nepal prije konačnog povratka kućama. Račun bez krčmara, u našem slučaju Prirode. Zaboravili smo da je to Mount Everest, najviša planina na svijetu, zaboravili na vjetar, oblake i snijeg, a najviše na taj grozni serak koji se već danima sve više lomi i naginje. Nalik je stravičnoj giljotini koja visi nad Ledenim slapom.

2. svibnja. Plan da za koji dan krenemo na vrh uključuje i postavljanje Logora 4 na 7920 m. Svih pet naših Sherpa, teško natovarenih potrebnom opremom, odlazi na Južno sedlo s Logora 2, a iz toga logora Jana, Vedrana, Josipa i Ena već u pola sedam ujutro, dok sunce još ne obasjava Ledeni slap, hitaju same prema

Lavina juri prema Baznom logoru, negdje u njenoj sredini su i naše članice

Bazi. Na vrhu ledopada su u pola osam i javljaju se prema dogovoru preko radiostanice.

U 9:11 s njima imam potpuno nepotrebnu radio vezu. Nalaze se usred slapa, za sat vremena bit će u Baznom logoru i zapravo nemamo o čemu razgovarati, no neka viša sila – anđeli ili intuicija – Jani i meni ne dopuštaju da završimo razgovor. Pričamo pet minuta o vrsti komposta koje bi Jana rado pojela za doručak i ona pita ostale cure što bi one jele. Pokušam ih pronaći dalekozorom i to mi ubrzo uspijeva. Nastavljamo razgovor i spominjemo još niz nevažnih sitnica. U 9:16 konačno prekidamo, no dok god je netko na brdu ne gasim radiostanicu, odlazim je samo odložiti u veliki šator u Baznom logoru. Izlazim iz šatora i tog trenutka započinje tutnjava čiji smrtonosni zvuk sigurno neću zaboraviti do kraja života. Čujem vriskove užasa iz našeg i okolnih logora i prije nego što sam pogledao prema Everestu znao sam što se dogodilo. Kao u usporenom filmu, serak mnogo veći od zagrebačkog nebodera polako se ruši i raspada po stijeni, udara u veliku snježnu padinu, povlači je sa sobom i kao najveća lavina koju sam ikada ne samo vidio, već i čuo da je moguća, svom snagom udara u središte Ledenog slapa, točno na mjesto gdje sam prije koju

Jana i Josipa nakon lavine

minutu vidio naše četiri djevojke. Dok vičem i sam ne znam što, lavina poprima neviđene razmjere. Široka je više od dva kilometra, a oblak snijega već je viši od tisuću metara. Juri prema Baznom logoru, koji je udaljen od tog mjesta više od tri kilometra i za jednu minutu snježna prašina dolazi do nas.

Nisam to tada računao, no brzina lavine bila je gotovo 200 kilometara na sat. Tko joj se nađe na putu, nema ni najmanje šanse da preživi, to su me drugi učili i ne želim ni pomisliti što se dogodilo curama. Gotovo ne vjerujem svojim ušima kada iz stanice čujem Janin glas. I ne samo glas, urla od smijeha i viče zajedno s Enom i Josipom: »Darko, jesi li je vidio kakva je bila, bijele smo k'o snjegovići, preletjela je preko nas, sve smo čitave ... čekaj, Vedrana je nešto niže, evo i nje, živa je i smije se...«

Brzo mi opisuje što su napravile. Kada je gore puklo, bacile su se ničice ispod velike gromade leda, primile zajedno za ruke da ih zračni tlak ne otpuše, stavile naprtnjače iznad glave i maramama pokrile lica da im snijeg ne uđe u pluća – sve to u dvije-tri sekunde. Koji centimetar iznad njih proletjele su tone i tone snijega i komada leda. Da nije bilo onoga petminutnog razgovora radiostanicama, bile bi stotinjak metara niže, na brisanom prostoru gdje ih ništa ne bi moglo zaštititi od mase snijega i zračnog tlaka.

No, daleko od toga da je sve gotovo. Na sredini Zapadnog ramena Everesta ostalo je još pola seraka koji prijeteci visi. Iz njega, kao mali slap, i dalje curi snijeg i može se svaki čas dogoditi da se taj ostatak sruši. Ali, put prema Bazi više ne postoji. Stotine metara fiksnih užeta je potrgano, ljestve preko ledenjačkih pukotina su slomljene ili su pale u dubinu.

U našu radiofrekvenciju ubacuje se poznati penjač Willie Benegas koji se prije pola sata mimoišao s djevojkama i s vrha Ledenog slapa nudi pomoć. I njemu je laknulo kad je čuo da cure nisu ozlijeđene. Moli da pogledaju gdje je jedan Sherpa iz njegove skupine koji je bio korak ispred djevojaka. Pronalaze ga neozlijeđenog u jednoj pukotini, okruženog velikim gromadama leda koje su ga za malo promašile. Odozgo se pojavljuje još jedan Sherpa, koji s obližnje pukotine skida jedine neoštećene ljestve. Njih šestoro, nalik na kolonu dimnjača-

ra, premošćuje tim ljestvama niz pukotina i sat vremena se grozničavo bori da što prije pobjegn timer opasnog područja. Idemo im ususret, čekamo ih na početku Ledenog slapa i kada se u 11:10 konačno pojavljuju, grlimo se i plačemo od veselja što se sve tako sretno završilo.

3. – 7. svibnja. Prolaze dani odmora i polako se spremamo za konačan juriš. Iz seraka već od ranog jutra opet sipe snježni slapovi. U 9:40 razgovaramo ispred šatora i nagađam da će u sljedećih sat vremena opet pasti lavina. Dvije minute ranije nego što sam predvidio, u 10:38 – kao u najgorim noćnim morama – ostatak seraka se ruši i ponovo se vrti potpuno jednak film kao i prije nekoliko dana. Naši Sherpe viču da su na brisanom prostoru vidjeli nekoliko ljudi. Sada se ne vidi ništa, jer se velika lavina opet srušila na Ledeni slap i juri prema Baznom logoru. Opet se na radiostanicama iz Baze i sa slapa javljaju mnogi uzbuđeni glasovi, ovaj put s tužnom vijesti – vidjeli su da je lavina odnijela troje ljudi.

Naša Lana s radiostanicom trči u Baznu bolnicu, a za njom jure dvojica naših Sherpa noseći opremu i njen medicinski pribor. Lana javlja da sa spašavateljima, koje predvodi Willie Benegas, kreće u Ledeni slap. Za 45 minuta stižu do mjesta nesreće. U međuvremenu ostali penjači pronalaze dvoje Austrijanaca u obližnjim pukotinama, no jednog Sherpe nema. Vide pokraj duboke pukotine njegovu razderanu naprtnjaču i cipele koje mu je zračni udar skinuo s nogu. Austrijanka je ozlijeđena od udara u led, a Austrijanac je odletio u pukotinu punu vode. Potpuno je pothlađen, Willie ga zagrijava svojim tijelom, a Lana mu pruža medicinsku pomoć i zamata ga u astrofoliju.

Organizira se njihov hitan transport u Bazni logor, a ostali penjači na čelu s Tomažom Jakofčičem, gorskim vodičem iz Slovenije, spuštaju se u ledenjačku pukotinu pokušavajući naći Sherpu. Iz istoga je sela kao i naši Sherpe, čak je u rodbinskoj vezi s našim sirdarom. Jednog penjača spuštaju 60 metara u pukotinu, no ona se nastavlja u dubinu.

U 18:15 u našem logoru započinje nestipljivo očekivani sastanak, treba imenovati skupine koje će u nekoliko sljedećih dana krenuti prema vrhu. Zbog današnje prve smrtno žrtve

© HPS

Vedrana Simičević u stijeni Lhotsea

Everesta u sezoni, ozračje je teško. Tražio sam da Sherpe naprave svoj redosljed imena, a isto to su napravile Lana nakon liječničkog pregleda i testiranja ukupne tjelesne spreme svih djevojaka, te Darija, kao najiskusnija penjačica. Moj je popis prvih triju djevojaka potpuno jednak njihovom, jedino se za četvrtu moj raspored razlikuje od njihovog. Uvažavam isto trostruko mišljenje i objavljujem: prva skupina su Darija i Iris Bostjančić, druga Vedrana Simičević i Ena Vrbek, a treće ime u toj skupini reći ću tek sutra. Bilo je suza radosnica, ali i onih s drugim predznakom. Ponavljam ono što se zna već godinu dana. Cjelokupna logistika uspona, kapaciteti visinskih logora i kisika, financijska konstrukcija cijelog projekta, jedan Sherpa uz jednu članicu na završnom usponu, kao obvezni sigurnosni faktor, omogućuju da se iz Logora 3 prema vrhu Everesta penje najviše pet penjačica.

8. svibnja. U nedalekom indijskom logoru jednome članu po noći puca slijepo crijevo. Lana pomaže američkim liječnicima da penjača održe živim dok ne dođe helikopter, koji uz teške manevre konačno uspijeva prizemljiti uz naš logor i odvesti Indijca u Kathmandu. Dok sam ga gledao kako leži u nosiljci, činilo mi se da nema ni najmanje šanse da preživi, no poslije smo saznali da mu je to uspjelo.

Možda sam jučer prerano izrekao imena – Everest obavijaju oblaci, počinje jak vjetar,

© HPS

Ena Vrbek u stijeni Lhotsea

javljaju nam da je već jedan šator u Logoru 1 uništen, vremenska prognoza za deset sljedećih dana vrlo je nepovoljna pa od uspona, do daljnjega, nema ništa. Puštam da svaka djevojka o izboru pete članice kaže svoje, neke šute, a neke žustro govore. U opisu svoje spremnosti najuvjerljivija je Milena. Njezin se stav poklapa s mojim razmišljanjima. Prekidam bespredmetnu raspravu – peta članica za vrh je Milena Šijan.

U Ledenom slapu spašavatelji se spuštaju užetom 150 metara duboko u ledenjačku pukotinu tražeći poginulog Sherpu, no pukotina kao da nema dna i planinci ostavljaju tijelo koje je negdje duboko ispod njih u ledenoj grobnici.

9. svibnja. Kasno navečer čekamo da se pun mjesec pojavi iznad Everesta. Prije 12 godina donio mi je sreću na sjevernoj strani planine – Pepevnik se popeo na vrh baš na dan punog mjeseca. No, ovaj put mjesečeva svjetlost s jugoistoka jasno obasjava ono što najmanje želimo vidjeti – olujne oblake koji se skupljaju iznad vrha u obliku zvona ili ribe, što su sigurni znakovi dugotrajnog lošeg vremena.

10. svibnja. Sve je više pacijenata u improviziranoj bolnici - smrzotine, visinska bolest, čak i tromboza, a noćas je jedan Sherpa umro od trovanja metilnim alkoholom, a drugi se bori za

život i treba hitno na dijalizu, no helikopter ne može doći zbog lošeg vremena.

11. svibnja. Helikopter ni danas nije mogao sletjeti. Stanje pacijenta je kritično, Lana po cijeloj Bazi traži etanol, no nitko ga nema. U jednoj ekspediciji pronalazi votku i Lana izvodi poznatu, ali vrlo rizičnu intervenciju (nazvao bih je »klin se klinom izbija«) – Sherpi u venu ispušta 1,5 dl votke i tu noć Sherpa prvi put dolazi k svijesti.

12. svibnja. U rano jutro helikopter dolazi nenajavljen. Letjelica se uz velike napore, s upaljenim motorima, uspijeva zadržati na helidromu desetak minuta i u nju ulazi bolesnik s trombozom. Po ledenjaku užurbano nose otrovanog Sherpu i kad su bili stotinjak metara udaljeni, helikopter više nije mogao održavati stabilnost i odlazi u Luklu bez unesrećenoga. Preko radioveze pilot javlja da će se vratiti za pola sata. Sa svih strana nadiru oblaci, preko radija čujemo pilota da je krenuo prema Bazi, no uskoro javlja da se ne može probiti kroz oblake i odlazi u Kathmandu.

Djevojkama nikako ne odgovara sjedenje u Bazi pa odlaze na hodačku turu u Gorak Shep. Došao je treći generator. Za ta smo tri generatora, njihov prijevoz do Lukle i nošenje do Baze već potrošili 3.000 dolara, no ne uzrujavam se zbog tog troška jer bez internetske vremenske prognoze, primanja e-pošte, a najviše zbog slanja izvještaja, da bi kod kuće znali što se s nama događa, ni jedna cijena nije previsoka. Tashi je na molbu članica koje vape za svježim mesom poslao i dvadesetak kilograma piletine. Pet kilograma odmah odlazi u kuhinju na pohanje za ručak, a ostatak kuhar zakopava u prirodni hladnjak – ledenjak Khumbu pokraj logora.

13. svibnja. Opet dolazi helikopter, prevozi Sherpu u bolnicu i on je, kako smo poslije čuli, preživio, dobro se oporavlja i zakleo se da više nikada neće ni pogledati alkohol, iako mu je Lanina intervencija s votkom spasila život.

Vrtimo sve moguće vremenske prognoze na internetu, a Ivana Stiperski iz Državnoga hidrometeorološkog zavoda na Griču svaki nam dan šalje vrlo iscrpnu prognozu za nekoliko dana unaprijed (brzine i smjer vjetera, oblačnost, oborine, temperature), za svakih 500 visinskih metara od Baze do vrha. Upozorava nas

na snažan jet stream, vjetrove koji pušu iznad vrha brzinom većom od 200 km na sat. Nazire se neki vremenski prozor između 19. i 22. svibnja, s nešto malo snijega na svim visinama (oko 10 cm), uz prilično oblaka, ali s vedrim noćima i opadanjem brzine vjetra tih dana.

U naš logor dolazi Willie, koji samoinicijativno koordinira odnose između ekspedicija. Premda sam planirao vrh 20. svibnja za prvu skupinu, pita me mogu li Darija i Iris krenuti dan ranije. U toj prvoj skupini koja ide na vrh nužni su, uz najbolje Sherpe, i jaki penjači (i penjačice) jer treba ispriti put od Južnog sedla do vrha, vaditi smrznuta fiksna užeta iz snijega, ponegdje ih zamijeniti i postaviti nova, a potreban je svatko tko može pomoći. To je velika čast i iznimno mišljenje o snazi naših članica, i odluka je pala – prva skupina planirana je za vrh 19., a druga 21. svibnja.

14. svibnja. Djevojke se pripremaju za uspon na vrh Mount Everesta. Treba misliti na svaku sitnicu, ali i na svaki gram težine. Naprtnjače Darije i Iris iznad Južnog sedla bit će teške više od 10 kg. U naprtnjačama, ali i na Dariji i Iris, mora biti sve što im treba da obave uspon (kaciga, penjački pojas, cepin, dereze,

skijaški štapovi, jumar, osmica, sponke, ledni klin, rezervno uže) i da prežive u tim ekstremnim uvjetima (boca s kisikom, regulator, maska, termosica, energetska hrana, rezervne čarape, kapa, rukavice i naočale), ali i fotoaparati, sponzorski materijali, higijenski pribor i drugo.

15. svibnja. U 5:15 iz Baznog logora na planinu kreću Darija i Iris Bostjančić kao prva jurišna skupina za vrh. Do Logora 2 (6300 m) pratit će ih dr. Lana Đonlagić, koja će za slučaj liječničkih intervencija ostati na tome mjestu najmanje sedam dana, sve do povratka druge skupine s vrha. Djevojke zajedno sa Sherpama odlaze do oltara gdje smo održali puyu prije više od mjesec dana. Na njoj već gore mirisni štapići i maslenice, a u polumraku Sherpe bacaju blagoslovljenu rižu prema vrhu, mole za milost bogova na planini i neizmerno su ganuti kada Darija i Iris čelom dodiruju svete slike na oltaru. Lhakpa samo da nije zaplakao i uvjeren sam da će sve učiniti da djevojke dođu na vrh i s njega se žive vrate. Devet je puta bio gore i znam da su mu poznate sve zamke Mount Everesta.

Preskačući Logor 1, cure u rano popodne dolaze u Logor 2. Satelitskim telefonom obavještavam Tashija u Kathmanduu da je počeo

Naš bazni logor zatrpan
svježim snijegom

završni juriš Hrvatske ženske ekspedicije na najviši vrh svijeta. Sat poslije Tashi mi javlja da je u Bijelom hramu u Boudhanathu, kamo smo išli na blagoslov prije ekspedicije, naručio nešto za nas i da je to upravo počelo – sedmodnevna molitva dvadesetak Nygmapa lamaističkih svećenika da se sve djevojke žive i zdrave vrate s Everesta.

16. svibnja. Aklimatizacijski odmor prve skupine u Logoru 2, druga skupina priprema se za uspon, još jednom prolazimo detalj po detalj od Baze do vrha. Teško je zaspati od uzbuđenja i razmišljanja što nas čeka sljedećih tjedan dana. Uspjeh ili neostvareni snovi? Preživjet ćemo bilo koji od ta dva rezultata, ali što ako nešto pođe krivo, ako nekoga zahvati bolest, ozljeda ili tragična nesreća? Na Everestu se to često događa. Nismo li ipak zagrizli prevelik zalogaj?

17. svibnja. Oko pet ujutro bazni logor obavlja gusta magla. Druga skupina za vrh, koju čine Vedrana Simičević, Milena Šijan i Ena Vrbek, izlaze iz Baznog logora, prilaze oltaru, sa Sherpom Pasangom bacaju rižu za sretan uspon i odlaze u Ledeni slap. S njima je i Sunčica Hrašćanec koja će sve snimati i pridružiti se Lani u Logoru 2. U to vrijeme prva skupina napušta Logor 2, za tri sata penje kroz stijenu Lhotsea i dolazi u Logor 3 (7300 m). I u tom je

logoru vjetar uništio jedan šator, no srećom iz njega ništa nije izgubljeno. Sherpe zamjenjuju šator pričuvnim i vraćaju se u Logor 2 u koji dolazi druga skupina iz Baznog logora.

18. svibnja. Darija je odlučna u svom planu da na vrh ide bez pomoći boca s kisikom. Svi ostali penjači zbog velikih teškoća na putu prema Južnom sedlu (Yellow Band i Rebrom Genève) već na toj dionici stavljaju na lice maske s kisikom. Iris ide s bocama, ali Darija bez njih i oko podneva su na Južnom sedlu. Imaju šest sati odmora u šatoru na 7920 m. Vrijeme provode otapajući led, piju što je više moguće, pune termosice za noć i u 18 sati započinju pripreme za uspon (oblačenje više slojeva termo odjeće, visinskih cipela, dereza i sl.), za što im treba više od dva sata.

Ipak, uspon je i dalje upitan. Još od jučer na sedlu čekaju američki penjači predvođeni Edom Viestursom (to je onaj koji je na blogu napisao kako su ga naše djevojke zamalo gurnule sa staze na pristupu) i na vrh nisu ni krenuli zbog jakog vjetra. Ovu noć planiraju krenuti oko osam navečer, no brzina vjetra je oko 40 km/h i pri tim uvjetima uspon nije moguć. Oko devet sati brzina vjetra smanjuje se napola i ipak se kreće na posljednju dionicu, na kojoj visinsku razliku veću od 900 metara moraju prijeći za najviše 12 sati. Sve duže od toga čini silazak vrlo upitnim, zbog kapaciteta boca s kisikom, dugotrajne izloženosti vrlo niskim temperaturama i opće iscrpljenosti.

Iris i Darija, te naši Sherpe Lhakpa, Pemba i Nawang, koji je predviđen da nosi pričuvne boce kisika, kreću u 21:30 s Južnog sedla. Na Lhakpinu sreću, a još više moju, Darija stavlja na leđa bocu s kisikom, a na lice masku. Bilo je to jedino moguće rješenje da dođe na vrh i s njega siđe živa. Temperatura je bila -37°C i s vjetrom koji je puhao 20 km/h stvarao se WChill efekt (tjelesni osjećaj temperature) od -50°C . Kisik u boca pomaže da se lakše podnese visina, no mnogo je važnije da smanjuje opasnost od ozeblina. Koliko je ta odluka bila opravdana, najbolje govori podatak da se ove sezone s nepalske strane nitko nije popeo na vrh bez boca s kisikom; na sjevernoj je strani to uspjelo jednom penjaču, ali je na silasku umro od iscrpljenosti.

© HRS

Iznad Hillaryjeve stube, nadomak vrha – u ponoru, između užeta, vide se šatori na Južnom sedlu

Taj su se dan u Logoru 2 odmarale Vedrana Simičević, Milena Šijan i Ena Vrbek, spremajući se da se sutradan popnu kroz stijenu Lhotsea do Logora 3.

Mi smo na vrhu, ovo je fantastično!

19. svibnja. U ponoć su djevojke još ispod Balkona, no greben se sve više otvara prema sjeveroistoku, odakle puše vjetar. Njegova je brzina vrlo blizu granice koja može onemogućiti daljnji uspon. Ako se i samo malo pojača, morat će se vratiti. Oko 2 sata, iznad Balkona, mijenjaju prvu bocu s kisikom. Dariji se nakuplja sve više leda na maski i debelim vanjskim rukavicama, u kojima ne može imati istančan osjećaj, trga s maske led, ali s njime puca i cijela gumena prednja strana maske. Kisik juri nekontrolirano iz maske i za Dariju je gotovo s daljnjim usponom. Kakav peh! Znaju zatajiti ventili na regulatoru i na boci, no da pukne maska, to je velika rijetkost. Sirdar Lhakpa gleda je i smije se: »Darija, not problem, just a minute«, skida svoju naprtnjaču, iz nje vadi drugu masku i daje ju Dariji. Tko zna iz kojih je poriva prije početka ekspedicije, još u svojoj kući u

Thameu, uzeo staru masku s neke od svojih prijašnjih ekspedicija... neka se nade bude li potrebno.

Nastavljaju prema Južnom vrhu (8750 m), na koji dolaze oko sedam ujutro. Stijenu veliku kao ping-pong stol treba zaobići preko velikoga snježnog zapuha, čiji se komadi lome, i spuštaju se po strmom žlijebu na 30 cm uzak greben. Dug je oko pedeset metara i u to vrijeme na njemu nisu bila postavljena sva fiksna užeta. To je i najvrtoglavije mjesto na cijelom usponu. Na lijevoj se strani jugozapadna stijena Everesta ruši 2500 metara duboko prema Dolini tišine i, tko padne, leti točno u Logor 2. Na desnoj pak strani pada više od 3000 metara niz istočnu stijenu na ledenjak Kanshung u Tibetu.

Oko osam ujutro sve su djevojke iz Baznog logora, i ja s njima, krenule prema Gorak Shepu, otprilike 45 minuta od Baznog logora. Odavle se vidi cijela vršna piramida Everesta i moguć je izravan kontakt s vrhom putem naših radio-stanica. Do tada nam je kao relej služila Lana u Logoru 2. Njoj su druge ekspedicije dale na korištenje jak radiouređaj kojem pri uspostavljanju kontakata ne smetaju prirodne pre-

preke. Ranojutarnji trekeri koji su iz Gorak Shepa išli na turu u Bazni logor čudno su gledali našu skupinu. Djevojke su bile odjevene u dresove nogometne reprezentacije, koje nam je poklonio Hrvatski nogometni savez, a od lonaca, tanjura i kuhača napravile su navijački pribor kojim su na ledenjaku stvarale priličnu buku i cijelim putem vikale: »Hrvatska, Hrvatska...«

Nešto prije devet sati javljaju se na našoj frekvenciji penjači iz drugih ekspedicija s vijesću da su vidjeli kako Darija i Iris upravo prelaze Hillaryjevu stubu, posljednju tehničku prepreku prije vrha. To je desetmetarska okomita stijena na kojoj bi se i najbolji alpinist zadihao, čak da je i na morskoj razini. »Zar je to moguće?« drhtao sam i stiskao palčeve. Bude li sve u redu, do vrha, do ostvarenja snova Darije i Iris, ali i mojeg sna starog desetljećima, ostalo je još samo sat vremena. Nisam znao kako ću izdržati tih šezdeset minuta. Hodao sam gore-dolje po stazi, sjeo na neki kamen, ustajao i dalekozorom gledao vrh oko kojeg su se počeli

skupljati oblaci. Vrijeme se naglo kvarilo, jer oblaci se uglavnom pojavljuju oko jedan popodne, a danas se to dogodilo već u devet ujutro. Znao sam da su vrlo blizu i da se sve sile svijeta trebaju urotiti da bi im spriječile uspon tih posljednjih stotinjak metara do vrha. I kao što me je Janino momentalno javljanje iz lavine spasilo da u tim neizvjesnim minutama još brže ne ostarim, isto se dogodilo i sada. Očekivao sam ih na vrhu negdje oko deset ujutro, no u 9:40 iz radiostanice se začuo Irisin krik neizmjernog veselja i ushita: »Na vrhu smo, na vrhu Mount Everesta!« Djevojke oko mene počele su vrištati, skakati u zrak, vikati i lupati loncima. Čvrsto sam palcem držao gumb na stanici, dok se nisam sjetio da tako blokiram dolazni signal. »Bravo, bravo, čestitam, držite se, čestitam, pazite se...« ponavljao sam jer ništa pametnije nisam znao reći.

Darija i Iris prve su sestre koje su ikad istovremeno došle na vrh s nepalske strane. I to u društvu dva brata, Lhakpe i Nawanga. U to

vrijeme mislili smo da su Iris i Darija prve sestre uopće na vrhu. Prije ekspedicije pregledavao sam mnoge himalajske statistike, vrtio tražilicu Google, pitao gđu Hawlley u Kathmanduu i nigdje nisam našao podatak da su neke sestre ikada bile na vrhu. Nakon što je vijest o usponu Iris i Darije objavljena na stranim penjačkim portalima, javile su se dvije nepalske sestre iz naroda Sherpa da su bile zajedno na vrhu prije nekoliko godina s tibetske strane. No, po klasičnom putu Hillaryja i Tenzinga, Darija i Iris kao sestre došle su prve i jedine. No, nismo došli postizati rekorde, već se popeti na Everest i s njega se sigurno vratiti.

Darija i Iris su na visini od 8850 m, gdje lete interkontinentalni mlazni zrakoplovi, a da bi sačuvale što više kisika za silaz, skinule maske i na vrhu strpljivo slikale na desetke sponzorskih zastava. Tako im se boravak na vrhu odužio na čitavih 45 minuta. Bio sam jako sretan, ali s još jako velikom zadržkom. Na drugim ekspedicijama, pa čak i na Everestu sa sjeverne strane, dolazak na neki vrh značio je da je obavljen veći dio posla, no ovdje je to bilo daleko, jako daleko od toga. Ovih dana ljudi pogibaju na sat vremena udaljenosti od Baznog logora, a trenutno se vrh Mount Everesta i cijeli greben prema Južnom sedlu zavio u oblake.

Iris je javila da je vidljivost tek nekoliko metara i da je počeo padati snijeg. Pomislile su sa zebnjom ponavlja li se 1996. godina kada je popodnevno nevrijeme bilo uzrok mnogobrojnim žrtvama pri silazu s vrha na Južno sedlo. Spuštanje naših cura, koje je započelo oko pola jedanaest ujutro, bilo je vrlo sporo, ništa se nije vidjelo, a snijeg je sve jače padao. Vratili smo se u Bazni logor i osluškivali vijesti s brda. Darija i Iris stigle su oko dva popodne u potpunoj magli u blizini Balkona i tamo naišle na čovjeka iz Irske koji je ležao u snijegu. Bio je potpuno kolabirao od visine. Darija, inače medicinska sestra, odmah je znala što jedino može spasiti tog penjača – injekcija deksametazona koju je imala u svom medicinskom priboru i koju je Irac odmah dobio u butni mišić kroz svu visinsku odjeću. Poslije su s Južnog sedla došli penjači koji su Irca transportirali do prvih šatora u tom logoru i sretnik je preživio. Darija i Iris tek su u šest navečer, nakon dvadeset sati

boravka na visini iznad 8000 metara, stigle u naš Logor 4.

Taj su dan iz Logora 2 kroz Lhotseovu stijenu bez teškoća na Logor 3 došle Vedrana Simičević, Milena Šijan i Ena Vrbek. Odmarale su se za sutrašnji uspon i osluškivale što se događa 1500 metara iznad njih na Everestu.

Mnogi u Hrvatskoj nestrpljivo su čekali vijest da je vrh osvojen i kako. Iako smo roditeljima Bostjančić još ujutro javili da su im kćeri bile na vrhu, nismo to željeli pustiti u javnost dok se ne vrate barem do Balkona (8400 m), ako ne i do Južnog sedla. Konačno smo napisali tekst i ukopčali internet, no naša web-stranica nije se mogla otvoriti jer se zbog velikog broja ljudi koji su iščekivali vijesti server jednostavno srušio. I unatoč tome što je dio vremena bio izvan funkcije, taj je dan zabilježeno preko 600.000 klikova na web-stranici ekspedicije. Nazvao sam satelitskim telefonom u Zagreb i zamolio da se nešto učini kako bismo mogli staviti obavijest o uspješnom usponu. Nakon grozničave telefonijade između Zagreba, Samobora i Ljubljane server je u roku od 15 minuta ponovno bio u funkciji.

Iris Bostjančić javlja u bazu da je sa sestrom upravo stigla na vrh Mount Everesta

Poslali smo tekst i Hini te su uskoro svi koje to zanima preko medija saznali da je Hrvatska jedina zemlja na svijetu koja od danas na vrhu svijeta ima dvostruko više žena nego muškaraca. Taj jedini muškarac, Stipe Božić, odmah nas je nazvao i uputio čestitku. Dugo u noć zvali su u Bazni logor novinari, sve nacionalne TV postaje, a u planinarskim krugovima u Hrvatskoj vladalo je veliko uzbuđenje. Dotle su one koje su sve to izazvale 10.000 km daleko od te medijske buke cvokotale od hladnoće u vrećama na Južnom sedlu, boreći se s umorom, nesanicom, nedostatkom kisika i velikom dehidracijom, ali i sa spoznajom da ih čekaju još dva teška dana silaska preko Yellow Banda, Lhotseove stijene i opasnog labirinta Ledenog slapa do Baznog logora, da bi mogle reći da je gotovo.

20. svibnja. Vedrana, Milena i Ena rano ujutro spremaju se u šatorima za uspon na 7300

© HPS

Povratak je opasniji od uspona – absajlanje preko Hillaryjeve stube

m, stavljaju maske, priključuju se preko regulatora na boce s kisikom i kreću iz Logora 3 prema gore. U isto se vrijeme u Logoru 4, sedamsto metara više, Darija i Iris spremaju krenuti dolje. Za njih više nema kisika, no brzo će sići s Južnog sedla i sa svakim korakom nizbrdo bit će im sve lakše. Sherpe Pemba i Nawang također kreću s Južnog sedla prema dolini, no Lhakpi to ne pada na pamet. Kao sirdar, želi nadzirati hoće li sve biti u redu s drugom skupinom djevojaka i, kako je najavio, možda krene još jednom na vrh. Već je 38 sati u tzv. »zoni smrti«, na visini između 7920 i 8850 m. Na jučerašnjem usponu uzimao je kisik, no s protokom od jedne litre na minutu i od Južnog sedla do vrha i natrag nije potrošio ni dvije boce.

Iako sve izgleda idealno, stvari se ipak kompliciraju. Vedrana, voditeljica te skupine, javlja da ne može dalje. Udaljena je nekoliko stotina metara od Trojke i tvrdi da se može sama vratiti. Ne zna što joj je, noge su teške, nema brzinu kao ostale dvije djevojke i čini joj se da im njezina sporost može ugroziti uspon. Istu je odluku prije dvije godine na Cho Oyuu donijela Milena Šijan na 7400 metara, tešku, ali pametnu i odgovornu odluku. Sveto planinarsko pravilo – prilagoditi tempo najsporijem planinaru – bila bi ludost na Mount Everestu i na sličnim planinama. Ne samo da bi takva prilagodba omela i gotovo sigurno onemogućila uspon, već bi ugrozila živote članova takve skupine. Na primjer, u dionici koju su djevojke upravo prolazile dolazak na Južno sedlo poslije podneva ne bi ostavljao dovoljno vremena za minimalan šestosatni odmor prije večernjeg odlaska prema vrhu. Ili, iako ne izgleda da je neka bitna razlika ići za petinu sporije, to je na dvadeset sati na otvorenome, na visini iznad 8000 metara, još dodatnih četiri sata. U tom kašnjenju naglo raste vjerojatnost da se smrznu prsti, dobije visinska bolest, potroši sav kisik iz boca, da se vrijeme pogorša, da padne još neka lavina ili serak, a da o većem umoru i ne govorimo. Osnovno je pravilo Himalaje, a i moje dok vodim ekspedicije, brzina i samo brzina. Vedrana sve to jako dobro zna, pa ako osjeća da njen tempo nije jednak Eninom i Mileninom, odluka joj je ispravna. Beskrajno teška i tužna, jer životni cilj je tu, gotovo na dohvat

ruke, a mjeseci treninga, nadanja i svi aklimatizacijski usponi po logorima i planini u posljednjih mjesec dana odlaze u nepovrat za nekoliko sekundi. Ne nagovaram je da stisne zube i krene za djevojkama. Pitam je može li sama sići u logor. Tvrdi da može. Iako znam da u njenom stanju to može biti vrlo riskantno, pristajem na to. Poslije se taj dan sama spustila niz Lhotseovu stijenu do Logora 2, no daljnji samostalan silaz, posebno kroz Ledeni slap, izričito joj zabranjujem. Negdje na polovici Yellow Banda susreću se Darija i Iris s Milenom i Enom. Djevojke s vrha objašnjavaju sve bitne detalje onima koje idu gore: kako im je bilo, koja su najteža mjesta, na što moraju paziti. No, nema vremena za duge razgovore dok vise na fiksnim užetima u stijeni: jednima treba pravi odmor čim niže na planini, a drugima što duži na Južnom sedlu prije noćasnijeg uspona.

Već poslije jedanaest ujutro Milena i Ena stižu na sedlo i preko satelita telefoniraju u Bazu. Mileni javljam da je sada ona voditeljica skupine. I one piju na litre tekućine, odmaraju se i čekaju noć. Popodne Darija i Iris dolaze u Logor 2. U Bazi i dalje zvone telefoni. Novinari bi slike s vrha, intervjuje sa sestrama. Smijem se dok mi Vlado Novak iz Saveza u Zagrebu govori preko telefona kako su jučer novinari insistirali da se čuju sa sestrama Bostjančić. U to su vrijeme one još bile na strminama iznad Južnog sedla i Vlado im je rekao da će im se one odmah javiti čim se otuširaju i izađu iz svlačionice. Danas jedna TV postaja traži i ekskluzivni film s vrha, sada bi i to platili, no od posla nema ništa jer su i film i penjačice još kilometrima iznad nas. Prije desetak dana naručili su film iz Lednog slapa i kada je bio spreman, nisam tražio nikakav honorar za naše snimateljice, već samo da ta televizija plati telefonske impulse za satelitski prijenos. Jednoj minuti montiranog filma, preko Thuraya satelita, treba oko 30 minuta da ode iz računala, i to košta oko 500 dolara. Producent s te televizije zaprepastio se kada sam tražio da oni to plate. »Pa mi promoviramo vaš sport, mi ne plaćamo takve stvari...« uvjeravao me. »Onda dobro«, odgovorio sam i nadao se da će shvatiti ironiju: »...pričekajte, idem od svake cure uzeti 50 dolara, kako bismo financirali da nas gledaju na vašoj televiziji«.

© HPS

Darija Bostjančić u mećavi na Balkonu prilikom povratka s vrha

Isključio sam telefon i spojio se na internet. Na našoj web-stranici www.plsavez.hr nizale su se bezbrojne poruke koje smo gutali, više puta čitali i pustili poneku suzu. Osjetili smo iz daleke Hrvatske neizmjernu energiju i predивно ozračje onih koji su zajedno s nama strepili, molili, nadali se i veselili istim stvarima kao i mi u Baznom logoru. Hvala Vam, ta podrška bila nam je presudna!

No, internet služi i za druge stvari. Opet sam vrtio prognoze i vidio kako se »vremenski prozor« polako zatvara – s juga dolazi veliki tropski ciklon. Sutra i možda prekosutra dan je za uspon na vrh, a onda će na duže vrijeme Sagarmatha zatvoriti sva svoja vrata.

Vjetar se potpuno umirio, oblaci su nestali i druga će skupina uživati u vremenu i vidicima. I one gore su to dobro znale i već su u osam navečer krenule s Južnog sedla. Pratili su ih Pasang Makalu i Lhakpa, koji je zaključio da Pemba mlađi (imali smo dva Pasanga i tri Pembe pa smo im uz imena stavljali dodatke da ih lakše razlikujemo) nije dovoljno jamstvo i krenuo je ponovno na vrh. To još nitko nije učinio. Ima mnogo Sherpa koji su u jednoj sezoni bili dvaput na vrhu, no većina se vrati u Bazni logor, tamo se dobro odmori i ponovno krene na vrh. Rijetki taj odmor obave u Logoru 2 (6300 m) i krenu gore, no nijednom još nije palo na pamet da se odmara na Južnom sedlu (7920 m) i u manje od dva dana odatle dvaput

prođe put do vrha. Nisam spavao već danima i kada su u osam navečer djevojke krenule, stavio sam radiostanicu u vreću (i u Bazi su noću temperature bile između minus deset i minus petnaest) da se grije baterija. Izračunao sam da mogu spavati najmanje četiri sata dok ne dođu do Balkona, odakle je uobičajeno prvo javljanje. Tek sam zadrijemao i zaprepastio sam se kad sam iz svoje vreće začuo Milenin glas. Javila se oko jedanaest navečer da su već prošli Balkon. »No, sada imam barem pet sati spavanja dok ne dođu do Južnog vrha«, pomislio sam.

Ena Vrbek na završnom usponu

Sherpa Lhakpa popeo se u 43 sati dvaput na vrh svijeta

21. svibnja. Stanica je ponovno zakrčkala, cure su javile da su na Južnom vrhu, a još nije bilo ni tri ujutro. Ena je špiljarka, zaključio sam, gore je još mrak, pa ništa ne vidi, zato ide tako brzo i, fućkaj ga, tko će po mraku bauljati po ledenjaku da uspostavimo izravnu vezu kao s prvom skupinom – ne znam objasniti zašto, no dobro ih čujem i iz svog šatora. Opet su mnogo prije no što sam očekivao iz stanice dolazile najradosnije vijesti.

Bilo je tek 4:50, a Ena je kao nekad Neil Armstrong s Mjeseca na vrhu Everesta skladala izjave: »Na vrhu smo, ovo je predivno, fantastično i jedino što bih željela da ste svi iz Baznog logora sada ovdje da zajedno možemo uživati u ovom prizoru.« Prizor je bio uistinu fantastičan, poznat je već odavna, ali ne događa se često. Uvjet je da budete na vrhu Everesta (što nije baš lako), da ste tamo točno dok izlazi Sunce (još teže), da na istoku dok Sunce izlazi nema ni najmanje oblaka i da je s te strane zrak potpuno čist, ali da je sjeverozapadno od Everesta potpuno oblačno i da su oblaci na visini od oko 8000 metara. Jedino u tim okolnostima vidi se divovska, više od 100 kilometara duga sjena najviše planine na svijetu, koja zapanjuje izgledom potpuno pravilnog trokuta. A Milena i Ena, obje pripadnice Hrvatske gorske službe spašavanja, jedna iz Splita, druga iz Zagreba, najstarija i najmlađa članica ekspedicije, na vrh su došle zajedno s prvim zrakama Sunca.

Slikaju se na vrhu, počinje vjetar i najbolje je da što prije krenu prema Južnom sedlu. U Hrvatskoj je pola dva u noći i javljam Eninom dečku da ima trenutno najvišu curu na svijetu. I on je zbunjen, sve je to prerano i pita me: »Na čemu?« »Na svijetu, jer je na njegovom vrhu«. Ujutro smo sretnu vijest javili i Mileninoj majci.

U podne, točno 24 sata pošto su došle odozdo na Južno sedlo, sada su Milena i Ena na njega došle i odozgo. Lhakpa, koji je u 43 sata dvaput bio na vrhu Everesta, odlazi u šator na zaslužen odmor. Do sutrašnjega jutarnjeg silaska u Logor 2 nakupit će impresivnih 90 sati boravka na Južnom sedlu i iznad njega. Tih su dana Lhakpa i njegove šetnje gore-dolje-gore-dolje po Everestu bile vijest i u nepalskim medijima. Darija i Iris nastavljaju odmor u Logoru 2, tamo je i naš kuhar, a za visinu se uvijek čuva

© HPS

© HPS

Ena Vrbek (lijevo), Sherpa Pasang i Milena Šijan na vrhu Everesta 21. svibnja 2009., s imenima ostalih djevojaka

najbolja hrana, pa uživaju u hrani, ugodnom boravku i lijepim vidicima.

22. svibnja. Milena i Ena zajedno sa Sherpama evakuiraju Logor 4 na Južnom sedlu, Sherpe usput skidaju i Logor 3, Logor 1 su već prije raspemili i sada je naše jedino uporište na Everestu Logor 2. U njemu Lana sve ove dane ne može odahnuti od posla. Penjači, klijenti i Sherpe cijeli dan dolaze u njen šator. Ozeblina, visinske bolesti, opekline i probavne smetnje muče sve ekspedicije, a u našoj su sve cure zdrave i vesele. Opet se prisjećam Eda Viestursa i njegova mišljenja »...one nisu prirodne«. No, na Dvojci se drame nižu kao na tekućoj vrpci. Jedan ozbiljan pad i snažan udarac u glavu zahtijeva prijenos Nijemca bez svijesti u nosilima kroz Ledeni slap. Lana ide s njima po Dolini tišine, no prije slapa je preko radioveze vraćamo u Logor 2 jer tamo već donose jednog Amerikanca koji je pao niz stijenu Lhotsea i nešto putem slomio. Darija i Iris usred

Ledenog slapa nailaze na Sherpu koji je iščao gležanj. Imobiliziraju mu potkoljenu i Sherpa skakuće uz njih preko pukotina. Iz Baze gledamo dalekozorom kako se spuštaju niz ledopad; dok su ispod zloglasnog seraka, počinjemo moliti i kada su došle u sigurniji dio, krećemo prema Ledenom slapu.

Cure opet navlače nogometne dresove, a ovaj put uz lonce nose i balone te se svi u Baznom logoru čude toj veseloj koloni. Oko jedanaest ujutro Darija i Iris Bostjančić, prve Hrvatice na vrhu svijeta, dolaze u sigurnost Baznog logora, ali i u naš zagrljaj. Koji sat poslije u Dvojku dolaze Milena i Ena. Odmah po uključivanju interneta šaljemo sliku s vrha sestara Bostjančić uredniku »Hrvatskog planinara«, koja u Zagreb stiže pola sata prije zaključenja lipanjskog broja časopisa.

23. svibnja. Već u sedam ujutro javljaju se s vrha Ledenog slapa Milena i Ena, a s njima su Lana i Sunčica koje se još od 15. svibnja nisu iz

© HFS

Silazak po Rebru Genève

Logora 2 vraćale u Bazni logor. Sve one, sa Sherpama Pasangom Makaluom, Pasangom starijim i Lhakpom, trebaju doći oko deset sati u Bazu. Opet svi odlazimo na ulaz u Ledeni slap. »Navijačice« lupaju loncima, pjevaju i viču. Ena putem radiostanice javlja da su u sredini Ledenog slapa i pita tko se dolje tako jako dere. Članovi drugih ekspedicija dolaze vidjeti što se tu događa. Milena, Ena, Sunčica i Lana pojavljuju se iza ledenih seraka, vika i buka je nesnosna, a zagrljajima nikad kraja. Sve su cure dolje, gotovo je, gotovo, no nas dvanaest se ne miče od izlaza iz Ledenog slapa. »Što još ove čekaju?« pitaju se članovi ostalih ekspedicija. Teško natovareni Sherpe iz drugih ekspedicija cijelo jutro silaze i gotovo stidljivo nestaju između šatora. Iz ledenjaka, svaki s 50 kg na leđima, izlaze naša dva Pasanga i Lhakpa. Uz vrisak, naših se jedanaest djevojaka baca na njih i valja se s njima po snijegu. Pa one su čekale svoje Sherpe – čude se stranci – vesele se što su i oni došli na vrh i pomagali im. Čudno, pa to stranci inače ne rade, glavama mašu članovi drugih ekspedicija i odlaze u svoje šatore.

Počinje snijeg. Meteorolozi najavljuju neki predmonsun, tropsku oluju, koji se velikom brzinom približava tom dijelu Himalaje.

24. svibnja. Imamo samo sat-dva jutarnjega sunčanog vremena da obavimo i snimimo sve sponzorske obveze i vrlo kratak dan da se spakiramo jer sutra ujutro napuštamo Bazni logor.

Zbogom, planino nad planinama!

25. svibnja. Za vrijeme doručka počela je snježna mećava, a danas se moramo maknuti iz Baznog logora. Popodne po našu opremu dolazi 60 jakova, nastat će pravi kaos i Sherpe žele na miru sve zapakirati. Nakon 49 dana boravka na tome mjestu odlazimo iz Baznog logora, snijeg je sve jači i potpuno mokri prolazimo Gorak Shep, Lobuche, Pheriche. Noćimo u Pangbocheu. Napravili smo u silazu dvije i pol dnevne dionice, ali ne znamo kada, kako i gdje ćemo se osušiti jer je ispod Pherichea snijeg zamijenila ne jaka kiša već pljusak koji ne prestaje. Čujemo da tu, na nižim visinama, loše vrijeme traje već danima i da posljednji tjedan ništa ne leti iz Lukle. Nastavi li se tako, prijeti nam dodatnih 150 km pješice do Jirija. Poslije saznajemo da se zbog velikog snijega (oko 150 cm) to popodne naši jakovi nisu mogu probiti do Baznog logora. Na Logoru 3, lavina odnosi nekoliko Rusa i jedan od njih pogiba – treća žrtva Everesta na nepaljskoj strani u ovoj sezoni.

26. svibnja. Po još goroj kiši, ali i bujicama koje se slijevaju i presijecaju staze, u podne dolazimo u Namche Bazar. Tashijeva braća tu imaju dva najbolja hotela i premda smo 3400 m visoko, sobe imaju vlastite tuševe s toplom vodom. Nakon dva mjeseca se tuširamo. Vjerujte, to je osjećaj koji se ne može opisati i takvo tuširanje se ne zaboravlja tek tako.

Jakovi dolaze u BC, a prtinom koju su oni napravili koriste se za bijeg iz logora oni penjači koji su ostali u Bazi. Kolona jakova kreće popodne nizbrdo, no i ispod Pumorija velika lavina odnosi tri naša jaka sto metara niže. Rogonje su srećom preživjeli i malo nam uništili opremu prilikom pada. Sherpe ih izvlače iz lavine i po noći dolaze u Pheriche.

27. svibnja. Odmor u Namcheu, još poneko tuširanje i obilni obroci koje ponavljamo u nedogled. Jakovi dolaze u Namche, ali ne mogu

niže prema Lukli jer ne podnose visinu ispod 3500 metara – zamijenit će ih zopkiji, mješanci jakova i krava.

28. svibnja. Treking do Lukle s dobrim izgledima za sutrašnji let, jer su toga jutra nakon dužeg vremena ovamo opet počeli slijetati zrakoplovi. Pitam svoga starog prijatelja Dawu, koji ovdje koordinira sve letove, kada dolazi naš charter, a on mi odgovara da ga je Tashi otkazao i da letimo nekim »Agni Air«. Čudio sam se sve do trenutka dok nisam saznao da sada prednost imaju redovne linije, pa tek onda charteri, a do tada se često pokvari vrijeme i onda od leta nema ništa. »Agni« je sutra prvi let, i to već u 7 sati. Popodne je oblačno, sipi kiša i onaj tko ne pozna Luklu, zaključio bi da s te livade nikada više ništa neće poletjeti.

29. svibnja. Na »aerodromu« smo već u pola sedam, »Agni« dolazi na vrijeme, a koplilot je opet – žena. Uzliječemo, a iza nas oblaci već okružuju Luklu. Sat poslije obustavljeni su svi daljnji letovi.

Na aerodromu u Kathmanduu čeka nas Tashi. I on je neizmerno sretan zbog našeg uspjeha. Prijatelj mi je već 25 godina, otkad smo bili instruktori u školi za vodiče u Manangu; sve ekspedicije radim preko njegove agencije, ne na komercijalnim, već na prijateljskim osnovama, jer on tako želi. To je razlog zašto su ekspedicije koje vodim sigurno najjeftinije od svih ostalih u Nepal i Tibetu.

U pola deset ujutro već smo u našem »Thorong Peak Guest Houseu«, na kojem visi velik transparent »Čestitamo Hrvatskoj ženskoj ekspediciji koja se uspješno popela na Mount Everest«. Nakon dva mjeseca u brdima Kathmandu nam izgleda kao Beč.

30. svibnja. Dolazi legendarna gđa Hawley, čestita nam, a mi odgovaramo na njena brojna pitanja. Popodne nam dolazi oprema.

31. svibnja. Pakiramo cargo jer je sutra opći štrajk i nijedno se vozilo ne smije kretati ulicama. Odlazim na debriefing u Ministarstvo turizma, pišem iscrpan izvještaj o svim događajima.

Potvrda nepalskog ministarstva turizma i civilnog zrakoplovstva o osponu na najviši vrh Himalaje

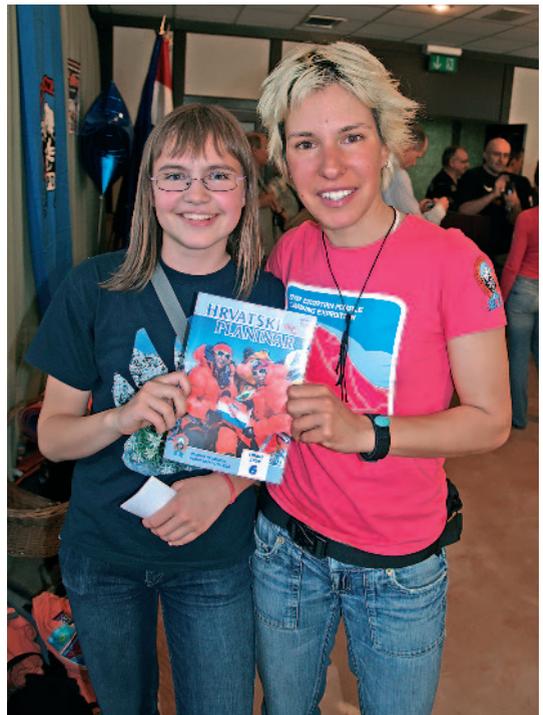

njima na ekspediciji i dobivam četiri bogato opremljena uvjerenja o usponu Iris, Darije, Milene i Ene na vrh svijeta. Večerao u glasovitom Rum Doodleu, gdje je običaj da se ekspedicije na Everest potpišu na veliko kartonsko stopalo koje se objesi na zid tog restorana, što smo i mi napravili.

1. lipnja. Štrajk. Kathmandu je mrtav grad, no to nas nije omelo da navečer odemo pješice u hotel Shangri La (5 zvjezdica) gdje nam je Tashi priredio nezaboravnu vrtnu zabavu. Za tu priliku dao je izraditi veliki transparent (5×5 m) sa slikom Everesta i svih nas. Uživali smo u probranim jelima, bio je i roštilj sa svim vrstama mesa, pila su se francuska vina i šampanjac, a bila je i velika torta u obliku Mount Everesta.

2. lipnja. Opraštamo se sa Sherpama, Tashijem, hotelskim osobljem i ponekim strancem, odlazimo na aerodrom i ukrcavamo na popodnevni let za Delhi.

3. lipnja. Nakon 15 sati čekanja na daljnu vezu, oko devet ujutro po indijskom vremenu krećemo za Europu. U München stižemo oko dva popodne i uskoro nastavljamo za Zagreb, gdje nas čekaju obitelji, prijatelji, potpredsjed-

Izaslanstvo HPS-a dočekalo je članice ekspedicije s novim brojem »Hrvatskog planinara« - na slici i na naslovnici Darija Bostjančić

nica Vlade RH Jadranka Kosor, predsjednik HOO-a Zlatko Mateša, gradonačelnik Zagreba Milan Bandić, predsjednik HPS-a Hrvoje Krajević te mnogi planinari i novinari. U VIP salonu redaju se govornici, pije se i jede se još jedna torta; tamo gdje je i počela, ekspedicija i završava nakon 72 dana, opet u društvu dimnjačara Đure.

Zaključak

Dnevnici obično nemaju na svom kraju zaključak. No, evo što mislim da je važno istaknuti o tim danima.

Na svim mojim dosadašnjim ekspedicijama, pa tako i na ovoj, najvažniji cilj, osnovna zadaća i imperativ bio je ne da se popnemo na vrh, već da se svi vratimo kući živi i zdravi. To nam je u potpunosti uspjelo – nijedna djevojka nije ni nokat slomila.

Ova ekspedicija pokazala je da se i na Mount Everestu može pomoći drugom čovjeku. Na toj planini nije rijetkost da penjači prolaze

pokraj mrtvih tijela, ali donedavno se događalo i da su prekoračivali žive ljude koji su umirali. Govorili su da pomagati drugome na toj visini ugrožava život onoga koji želi pomoći, pa je najbolje okrenuti glavu i nastaviti svojim putem. Ove sezone toga nije bilo na Everestu. Spašavalo se na 8400 metara, na toj visini davale su se injekcije, nosilo se unesrećene kroz Ledeni slap, liječilo bolesne u Logoru 2 i u Baznom logoru. Naše su djevojke na tom području činile junačka djela. Posebno Lana, koja će uskoro dobiti i nepalski orden za hrabrost. Zbog tih sam dviju činjenica jako ponosan na ovu ekspediciju.

Ekspedicije ne bi bilo bez Hrvatskoga planinarskog saveza, ali i mnogih drugih koji su nam pomogli na razne načine. To je bio skup projekt i kada bih malo karikirao, ostvarenje mojega sna još iz dječakog doba, nije ispalo nimalo jeftino. Izvidnica Mount Everest 1988. koštala je 20.000 dolara, ekspedicija 1989. čak 380.000 (bilo je 27 članova), ona 1997. s 20

Svečani doček za Riječanke na Korzu 3. lipnja

članova 310.000 dolara, a ova s 11 članica i jednim članom 290.000 dolara. Ukupno milijun dolara, pa i za planinu od koje nema više na Zemlji, nije malen novac. Je li sve to toliko vrijedilo? Više stotina tisuća klikova na našoj web stranici www.plsavez.hr 19. svibnja 2009.

govori da je ekspedicija izazvala veliko zanimanje u zemlji i inozemstvu. Znam da je mnogima donijela strepnje, neprospavane noći, ali i neizmjernu sreću. Svih je jedanaest djevojaka učinilo sve da je dožive i ti ljudi, a četiri su za sve njih dotaknule i nebo.

PRIJEM ZA HIMALAJKE U BANSKIM DVORIMA

U petak 19. lipnja (dvanaest dana prije ostavke) predsjednik Vlade Republike Hrvatske dr. Ivo Sanader, zamjenica predsjednika i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor te ministar znanosti, obrazovanja i športa Dragan Primorac u Banskim dvorima primili su članice Hrvatske ženske ekspedicije »Mount Everest 2009«. Tom prilikom čestitali su im na iznimnom pothvatu koji su učinile osvajanjem najvišeg svjetskog vrha te istaknuo kako je Hrvatska u ovom trenutku jedina zemlja koja se može pohvaliti da je vrh Mount Everesta osvojilo više alpinistica nego alpinista. Članice ekspedicije zahvalile su Vladi na pomoći koju je pružila u ostvarenju velikog hrvatskog himalajskog podviga te naglasile kako su s ponosom istaknule hrvatsku zastavu na krovu svijeta. U izaslanstvu HPS-a, uz članice i voditelja ekspedicije bili su dopredsjednik Tomislav Čanić i predsjednik Izvršnog odbora Vlado Novak.

Ur.

Sve članice ekspedicije s voditeljem ekspedicije i glavnim tajnikom HPS-a Darkom Berljakom, dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić, predsjednik Izvršnog odbora Vladimir Novak s predsjednikom Vlade dr. Ivom Sanaderom, potpredsjednicom Jadrankom Kosor i ministrom obrazovanja, znanosti i športa Draganom Primorcem 19. lipnja 2009. u Banskim dvorima

Male Daria i Dorotea bile su s nama na vrhu svijeta

Iris Bostjančić, Zagreb

Sredinom ožujka, nekoliko dana prije odlaska na našu ekspediciju, Lana i ja posjetile smo u Vinogradskoj bolnici male pacijentice Dariu i Doroteu, koje boluju od leukemije. Željele smo im u ime ekspedicije »Mt. Everest 2009« izraziti psihološku potporu za hrabro suočavanje sa zahtjevnim liječenjem, a s druge strane željele smo da i taj čin bude poticaj našoj ekipi da ustraje do svojeg cilja – i u njihovo ime.

U sličnim prilikama često se pozivaju novinari i snimatelji, no zaključili smo da je najbolje

obaviti taj razgovor samo između nas, djevojčica i njihovih roditelja. Odnijeli smo im znak i brošuru naše ekspedicije i ispričali im sve što ih je zanimalo o putovanju u Himalaju dugom 72 dana te kako ćemo se tamo boriti s visinom, vjetrovima, lavinama, ledom i snijegom dok se budemo penjale na vrh svih vrhova. Znali smo da će ta naša borba biti beskrajno jednostavnija i lakša od teške životne borbe koju vode te dvije djevojčice. One su uz pomoć svojih roditelja napravile zastavicu koja se u njihovo ime 19. svibnja zavijorila iznad cijelog svijeta.

Za vrijeme ekspedicije saznali smo da su djevojčice Daria i Dorotea na kućnom liječenju i da je tok liječenja uspješan.

Kada smo se vratili u Hrvatsku, primila sam pismo od Doroteine mame: Uopće ne znam kako bih započela, jer je tisuću riječi u mojim mislima. Obuzela me lavina emocija i suze su samo krenule. Nazvao me suprug i rekao: Cure su na vrhu svijeta! Popele su se na Mount Everest. Uspjele su! Bio je presretan, jer mi zaista znamo kako je kada se za nešto boriš i na kraju u tome uspiješ! U trenutku kada sam saznala da mi dijete ima leukemiju bila sam toliko jadna i bespomoćna, živjela sam dan za danom i molila Boga da moje dijete bude dobro. Zahvaljujući vama sada znam da će moje dijete zaista biti dobro. Nakon osam mjeseci patnje i straha na moje se lice vratio osmijeh. Ne mogu vam opisati koliko sam bila sretna kada sam ugledala zastavicu na internetu i u novinama. Za moje se dijete zna! Svi znaju da se bori za život i da će uspjeti zahvaljujući vama. Moje je dijete osvojilo svijet, a ja kao ponosna majka sada zaista znam da će pobijediti i ovu okrutnu bo-

lest. Evo i sada kada vam pišem ovo pismo ja plačem. Pokazala sam Dorotei sliku u novinama i pitala je: »Ljubavi, znaš li što je to?« »Pa naša zastavica!« »A znaš li gdje je?« »Ne«, odgovorila mi je. Otvorila sam joj atlas i sve objasnila. Naravno da me ništa nije razumjela, ali je zato pitala: »Mama, a mogu li ja teti koja je tamo stavila zastavicu dati pusu?« Dorotea je sada dobro. Doma smo i ja napokon grlim obje kćeri! Presretni smo i zahvalni Bogu i svima koji su bili uz nas. Posebna zahvalnost ide vama jer ste svojom borbenošću i hrabrošću osvojile svijet i time usrećile mnoge ljude. Zbog vas hodam po ulici uzdignute glave i s osmijehom na licu jer sam ponosna Hrvatica i preponosna majka djeteta koje je svojim duhom bilo na vrhu svijeta i koje će svojom borbom pobijediti ovu bolest. Oprostite mi što vam pišem tako kasno, ali jedino tada uspijem uloviti malo vremena da nešto napravim. Nadam se da ćemo se uspjeti i vidjeti, što bi mi naravno bila čast i zadovoljstvo. Još jednom puno hvala cijeloj ekspediciji što ste meni i mojoj obitelji vratili osmijeh na lice!

Silaz po Rebru Genève (u pozadini Nuptse)

živjele himalajke!

Naše alpinistice
osvojile Mt. Everest

Sve zbog vas

vip

Lijepo nam je bilo na Japetiću, zar ne?

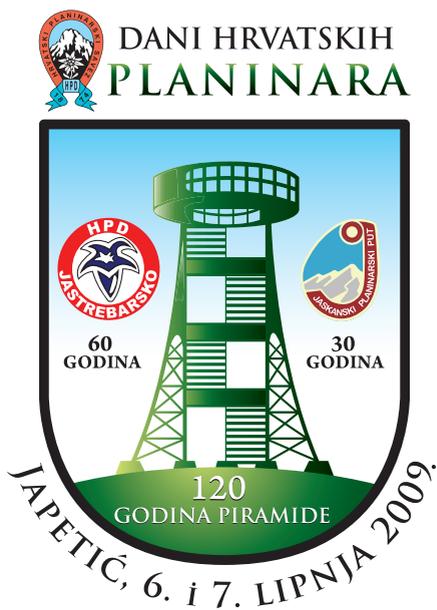
Osvrt na dane hrvatskih planinara na Japetiću 6. i 7. lipnja 2009.

Nikolina Vučinić, Jastrebarsko

Odmah na početku željela bih se od srca zahvaliti svima vama koji ste 6. i 7. lipnja posjetili naš voljeni Japetić i na taj način uveličali ovogodišnju proslavu Dana hrvatskih planinara. U ta dva dana, a i akcijama koje su prethodile, HPD »Jastrebarsko« je na najljepši mogući način proslavilo svoj 60. rođendan, 30. obljetnicu Jaskanskoga planinarskog puta i 120. obljetnicu vaše i naše razgledne piramide, najstarijega planinarskog objekta u Hrvatskoj koji je još u funkciji. Vaši osmijesi bili su nam najdraži dar.

Japetić je toga vikenda prigrljio planinare iz cijele Hrvatske, planinare iz Bosne i Hercegovine, prijatelje iz Jastrebarskog i okolnih mjesta, po našoj evidenciji u dva dana oko dvije tisuće sudionika, od toga članova 60 društava iz Hrvatske, te pet društava iz BiH. Mnogo je gojzerica prohodalo od našega planinarskog doma na Žitnici, kroz šumu koja se okitila raznobojnim šatorima i ruksacima, preko dragih nam livada do piramide na najvišem vrhu Samoborskoga gorja.

No, krenimo od početka. Veliku čast i obavezu iskazao nam je Hrvatski planinarski savez dodijelivši nam zadaću da organiziramo Dan hrvatskih planinara upravo na Japetiću. Prihvatiti organiziranje tako važne proslave bilo je za naše, razmjerno malo društvo, velik izazov i prilika da dokažemo kako to možemo. U godini u kojoj je bilo mnogo posla i, kao obično, premalo vremena, uspjeli smo napraviti sve što smo planirali. Danas se možemo pohvaliti da su planinarski dom Žitnica i zemljište na kojem je sagrađen, kao i zemljište na kojem se uzdiže naša starica piramida, u potpunom vlasništvu

HPD-a »Jastrebarsko«, u službi planinara i svih ljubitelja planina i prirode. Dom od ovoga proljeća čuvaju novi domari, obitelj Ivanušević, o čijoj će se gostoljubivosti i domaćoj kuhinji daleko čuti. S piramide se pogled pruža ponovno na sve četiri strane svijeta jer ga ne zaklanjaju krošnje drveća, a sve koji žele upoznati naš kraj možemo pozvati da obidu Jaskanski planinarski put (JPP) i pri tome se posluže novim dnevnikom i vodičem. I to nije sve! U gradskom muzeju u Jastrebarskom postavili smo pravu planinarsku izložbu s mnoštvom zanimljivih eksponata i fotografija, snimili kratak dokumentarni film o našem Društvu i JPP-u, postavili izložbu u prostorijama Turističke zajednice Grada Zagreba, obnovili planinarske staze u

Žumberku i Samoborskom gorju, organizirali lijepe izlete... Mnogo posla, ali povrh svega veselja i smijeha. I sada, kada sabirem dojmove, mogu bez ustručavanja reći da smo uza sve to vrlo zadovoljni što smo uspješno organizirali i izveli Dane hrvatskih planinara.

U subotu ujutro, 6. lipnja 2009., krenulo je iz Novog Sela Okičkoga, uz pjesmu i tamburicu, a i poneku čašicu »lijeka«, prema Japetiću oko 150 planinara. S obzirom na to da je to 6 sati hoda po zahtjevnom terenu i s mnogo uspona, mnogi su planinari krenuli kraćim varijantama od 1 do 2 sata hoda. Svi su sretno, uz pomoć vodiča iz vodičkih službi Zagreba i Karlovca, te našeg društva, stigli do piramide i čestitali joj 120. rođendan.

U 15 je sati na Žitnici počela svečanost otvorenja. Nazočnima su se obratili predsjednik HPD-a »Jastrebarsko« Dražen Lovreček, dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić te gradonačelnik Grada Jastrebarskog Mihael Zmajlović. Neovisno o programu, svima se obratio i jak južni vjetar kako bi nas podsjetio da smo na planini u kojoj ništa nije predvidivo i gdje priroda piše svoje protokole.

No, planinari su čvrsti ljudi navikli na improvizaciju i trenutačnu prilagodbu, a i teško ih je

VESNA HOLJEVAC

Piramide na Japetiću u svečanom ruhu

Japetić je povodom Dana hrvatskih planinara prigrlio goste iz cijele Hrvatske, planinare iz BiH, prijatelje iz Jastrebarskog i okolnih mjesta, u dva dana oko dvije tisuće sudionika

VESNA HOLJEVAC

VESNA HOLJEVAC

Svečano otvorenje održavalo se po iznimno vjetrovitom vremenu

VESNA HOLJEVAC

Željko Poljak i Vladimir Jagarić predstavili su novu knjigu »Ivan Krajač – život i djelo političara, ekonomista, pravnika i planinara«

VESNA HOLJEVAC

Ples kraj planinarskog doma »Žitnica«

otpuhati. Budući da ih još jači himalajski vjetrovi nisu omeli, tako ni domaći udari juga nisu spriječili predstavnike Druge Hrvatske ženske alpinističke ekspedicije »Mt. Everest 2009« da se obrate okupljenima. Najmlađa članica ekspedicije, Ena Vrbeč, podijelila je s okupljenima svoje dojmove s uspona na vrh svijeta, a osnovno o samoj ekspediciji ispričao je voditelj ekspedicije i glavni tajnik HPS-a Darko Berljak. Iskrene osmjehe na lica izmamio je i veseo govor jednog od najstarijih planinara, 89-godišnjeg Branka Blaževića, kojemu je, kako kaže, upravo planinarenje darovalo tolike aktivne godine života. Posebne minute pripale su Vladimiru Jagariću koji je, nakon uvodnoga govora Željka Poljaka, predstavio svoju knjigu »Ivan Krajač – život i djelo političara, ekonomista, pravnika i planinara«. Nakon otvorenja nastavilo se ugodno druženje i planinarska zabava uz glazbu i ples, sve dok pun mjesec i blistave zvijezde iznad Japetića nisu uspavale i posljednjeg planinara.

U nedjelju 7. lipnja 2009. ponovno se okupilo mnoštvo planinara, nešto novopristiglih, nešto mamurnih, nešto svježih naspavanih. Svi su pronašli svoj kutak i na svoj način iskoristili ostatak dana. Prema planu, za one zainteresirane krenula je rano ujutro vođena tura na slap Brisalo trasom Jaskanskoga planinarskog puta. Dvadesetak je planinara putem upijalo ljepote bogate flore i faune, Zidanih pećina i u njima skrivenih stalaktita i stalagmita, vodotoka i kanjona rječice Slapnice te na kraju uživalo u šumu slapa Brisala koji im je svojom ljepotom zahvalio i čestitao. Za obilazak cijelog JPP-a spomen-značke je dobilo 10 planinara.

Japetić su kasno popodne prekrili oblaci, a kiša je isprala naše tragove te tako pripremila staze i putiće za neke nove gojzerice koje će istraživati ljepotu jaskanskih šuma i livada.

Svim društvima, svim planinarima, velikima i malima, svima koji ste na bilo koji način bili dio ove prekrasne priče, još jednom hvala. Nadamo se da smo opravdali Vaše povjerenje, te Vam želimo uspješne i sretne avanture na planinarskim stazama ovoga našeg predivnog planeta. Ako Vas put opet dovede k nama na Japetić – nitko sretniji od nas!

Premužićeva staza – povijesna baština Velebita

Tomislav Čanić, Gospić

Iako postoji izreka »Što je Olimp Grcima i Mont Blanc Francuzima, to je Velebit Hrvatima«, dobar poznavatelj Velebita to nikako ne bi mogao prihvatiti. Krasote Velebita, općenito prirodna, povijesna i kulturna baština, nemjerljive su u odnosu na te planine. Dok se Olimp i Mont Blanc odlikuju, uz visinu, samo jednim fenomenom, prvi sivilom kamenja, drugi vječnim snijegom i ledom, Velebit je raznolik i ima mnogo više od mnogih drugih planina. Da spomenem samo više od 2300 biljnih vrsta, brojne jame, vrtače, špilje, bujne

šume, zanimljiv životinjski svijet i još svježije ostatke donedavnog života u Velebitu.

Onome tko želi otkrivati prirodnu i povijesnu baštinu najimpresivnije hrvatske planine, najbolje je uputiti se 57 kilometara dugačkom Premužićevom stazom duž sjevernoga i srednjeg Velebita. Premužićeva je staza spomenik povijesne baštine. Uz stazu su svjedočanstva biljnog, životinjskog, geološkog i civilizacijskog bogatstva ove jedinstvene planine s kojom se ne može mjeriti ni jedna druga u svijetu. I osobno mogu posvjedočiti svemu što sam naveo u

Najuzbudljiviji dio Premužićeve staze – prolazak kroz surovi krš Rožanskih kukova

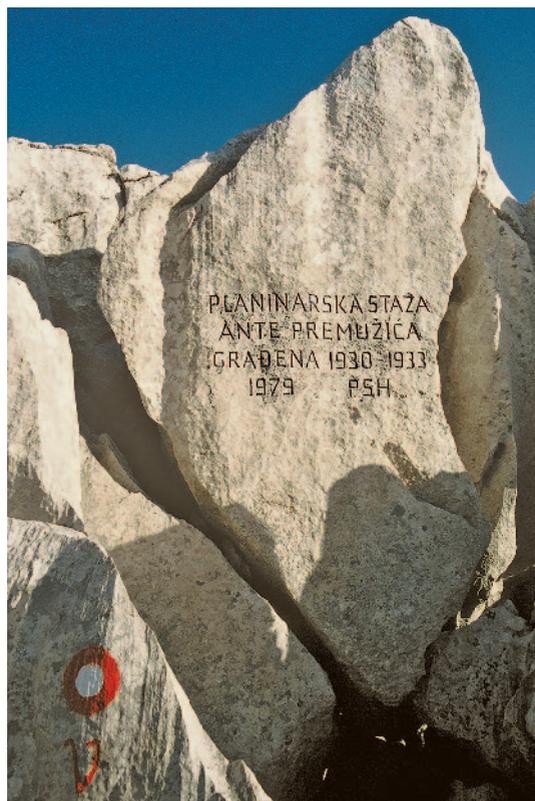

uvodniku, jer sam dosad prošao mnoge europske, afričke i južnoameričke planine, ali nigdje nisam vidio ni doživio toliko raznolikosti i ljepote kao na Velebitu.

Premužićeva staza u svom imenu čuva uspomenu na šumarskog inženjera Antu Premužića (1889. – 1979.) koji je između dva svjetska rata radio kao građevinski referent u Direkciji šuma u Sušaku. On je projektirao cijelu stazu, organizirao izgradnju i sudjelovao u njoj. Za izgradnju je zaslužan i Ivan Krajač, koji je kao tadašnji ministar turizma Kraljevine Jugoslavije i predsjednik Hrvatskoga planinarskog društva pomogao u financiranju izgradnje.

Predradnje za izgradnju Premužićeve staze trajale su nekoliko godina. Premužić i Krajač u ljetnim su se mjesecima penjali po velebitskim kukovima i spuštali se u jame osmišljavajući izgradnju turističke staze kroz surov krš, kojom bi se hodalo kao po parku.

Stazu su gradili od 1930. do 1933. uglavnom stanovnici velebitskih i podvelebitskih naselja.

Spomen-natpis u Rožanskim kukovima

Nakon više od sedam desetljeća postojanja, Premužićeva staza je znatno oštećena – uglavnom zbog prirodnih nepogoda, no velikim dijelom i ljudskim nemarom i potrebama koje nisu marile za povijesnu baštinu u najljepšem dijelu Velebita. Kada je do svijesti naših političara i gospodarstvenika došla spoznaja kolika je vrijednost te naše prirodne i povijesne baštine, osnovani su Park prirode Velebit i Nacionalni park Sjeverni Velebit. Ne treba posebno govoriti o tome kako bi se bogatstvo Velebita moglo valorizirati u turizmu. Dio staze od Zavižana do Velikog Alana u dužini od 22 kilometra nalazi se na području NP Sjeverni Velebit, a o ostatku staze od 35 km skrbi Park prirode Velebit.

Premužićeva staza danas počinje kod ulaza u Velebitski botanički vrt pod Zavižanom, a nekoć je započinjala u području Bijelih stijena pod vrhom Vučjakom, na kojem je danas poznati zavižanski planinarski dom. Granicama Velebitskoga botaničkog vrta obuhvaćena su staništa različitog ukrasnog, ljekovitog i zaštićenog bilja. Vrt je osnovan 1966. na poticaj profesora botanike na Farmaceutskom fakultetu u Zagrebu i urednika »Hrvatskog planinara« Franu Kušana te Šumarije Krasno. Najzanimljiviji je dio vrta u području slikovitog Modrić-doca, koji je poznat kao mjesto gdje u ljetnim mjesecima temperatura nerijetko pada ispod ništice. Tu se na 30 hektara površine nalazi oko 600 vrsta autohtonih biljaka i niz biljaka presađenih s drugih dijelova Velebita.

Nakon jednoga kilometra uzdužne šumske ceste (koja je nastala proširenjem Premužićeve

Nakon više od sedam desetljeća postojanja, Premužićeva staza je znatno oštećena – uglavnom zbog prirodnih nepogoda, no velikim dijelom i ljudskim nemarom i potrebama koje nisu marile za povijesnu baštinu u najljepšem dijelu Velebita

staze) staza preko livade ulazi u prirodu šuma, stijena, vrtača, proplanaka. Za nešto više od dva sata stazom se stiže do Rossijeva skloništa, a usput se planinari obično penju i na vrh Gromovače. S vrha se pružaju prekrasni vidici – s jedne strane na more i otočje sve do kraja Kvarnerskog zaljeva, a s druge na velebitske vrhove. Pogled najviše zaokupljaju Mali Rajinac (1699 m), najviši vrh sjevernog Velebita, i Šatorina (1624 m), najviši vrh srednjeg Velebita.

Nakon pet sati hoda po Premužički, kako mnogi popularno zovu ovu jedinstvenu stazu, stiže se kroz Rožanske kukove do Planinarske kuće na Alanu (1345 m). Taj je dio staze posebno zanimljiv jer ona tuda prolazi kroz jedinstveno carstvo krša kakvo se ne može vidjeti nigdje drugdje. Rožanski su kukovi, zajedno s Hajdučkima, zaštićeni kao strogi prirodni rezervat.

Prešavši cestu iznad planinarske kuće, Premužičeva staza nastavlja prema Baškim Oštarijama. Usput prolazi mimo ne tako davno napuštenih sela Mireva, Radlovca, Smojvera, Vrbana, Skorpovca te stiže na Dabarsku kosu.

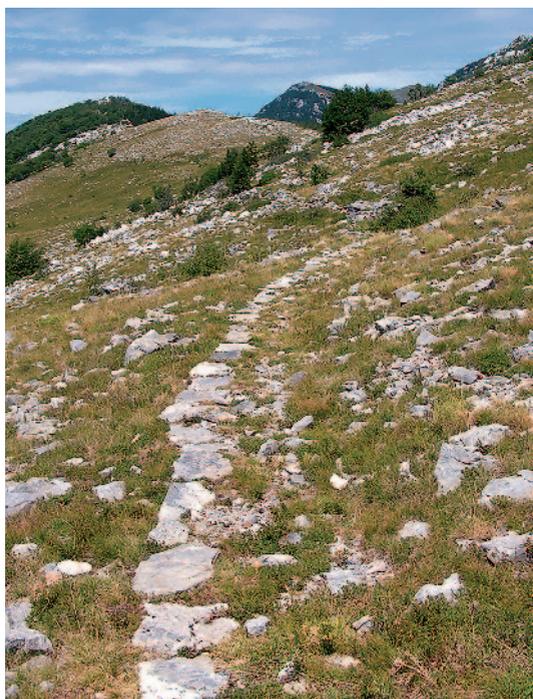
Ravni, Crni i Došen dabar, kraj kojih prolazi, napušteni su sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Staza završava na početku polja Stupačinova na Baškim Oštarijama.

Za planinare su zanimljivi i odvojci građeni istodobno sa stazom. To su odvojci od Radlovca prema Šatorini i od Skorpovca prema Kuginoj kući. Dom »Zavižan«, kuća na Alanu, Kugina kuća i dom u Ravnom Dabru važni su za planinare koji obilaze Premužičevu stazu jer se u njima može zanoćiti. Na trasi su i dva planinarska skloništa – spomenuto Rossijevo sklonište u Rožanskim kukovima i sklonište »Ograđenica« iznad Mliništa.

Izgradnjom uzdužnoga visinskog velebitskog planinskog puta stvoreni su preduvjeti turističkom otvaranju Velebita. Dosad su se Premužičevom stazom ponajviše služili planinari. »Velebitski planinarski put«, koji na sjevernom i srednjem Velebitu ide Premužičevom stazom, obišlo je više tisuća planinara. Staza je trasirana tako da nema velikih uspona; najviša je točka u blizini Gromovače (1630 m), a najniža na Baškim

ALAN ČAPIČAR

NEVID PEROSEVIC

Premužičeva staza kod Dabarske kose

Oštarijama (930 m). Najveći je nagib samo iznimno desetpostotni, a staza je posvuda široka oko 130 centimetara. Zidanim serpentinama, podzidima, polutunelima i mostićima ona svima koji to žele omogućuje prolaz kroz najnepristupačnije, ali i najljepše dijelove Velebita.

Plan upravljanja Parkom prirode Velebit sadrži kao jedan od prioriteta obnovu Premužičeve staze. Da bi se ostvario taj plan i vizija razvoja Velebita kao rezervata prirodnih vrijednosti svjetskog značenja, ove godine uprava Parka obavlja geodetski premjer i priprema projekt rekonstrukcije Premužičeve staze. Dosad je obavljeno detaljno snimanje oštećenja staze. Prema riječima nadzornika Tomislava Rukavine, staza će biti obnovljena od granice s NP Sjeverni Velebit u dužini od 35 km, a rekonstrukcija u koju će biti uloženo 1,896.000 kuna, trajat će šest godina. Staza će nakon rekonstrukcije dobiti status spomenika graditeljstva i kulturne baštine, što je prije nekoliko godina Hrvatski planinarski savez predložio Ministarstvu kulture.

Neprobić povrh Slanoga

Orsat Žitković, Dubrovnik

Neprobić je brdo iznad mjesta Slanoga u blizini Dubrovnika. Zapravo, zbog visine od 965 metara prije bi se moglo reći da je planina nego brdo. To se posebno dobro vidi kad se zakorači u taj kameniti masiv. Južna strana Neprobića gola je i osunčana, dok je sjeverna pokrivena gustim raslinjem i zimi stalno u sjeni.

Neprobić je, baš kao i Tmor, o kojemu sam pisao u ovom časopisu, dominantno uzvišenje iznad jadranske obale u blizini Dubrovnika. I Neprobić i Tmor nalaze se ponad Slanoga, a svaka planinarska duša koja je ikad danju prolazila Jadranskom magistralom u pravcu Dubrovnika zacijelo ih je primijetila.

Premda visoki, ni Tmor ni Neprobić nisu poznati planinarima. Više je razloga za to, a jedan je od bitnih i rat koji je prohujao preko

tih visova. U nekim bi drugim uvjetima ti vrhovi nesumnjivo bili mnogo posjećeniji.

U vršnom dijelu Neprobića čak postoji i markacija. Napravljena je prije koju godinu, ali ne baš uspješno. Prva polovica puta nije markirana. Staza za uspon prema vrhu polazi od zgrade bivše škole u selu Majkovima, a uspon do vrha traje oko tri sata. Taj je put bio proveden kako bi povezo hercegovačko selo Golubinac s Majkovima u dubrovačkom primorju.

Zelite li se uspeti na Neprobić od spomenute škole, trebat ćete se najprije boriti s makijom, no dalje je put prilično dobar. Doduše, na dva-tri mjesta ponovno ćete se suočiti s makijom, ali možete je i zaobići. Put dalje vodi na zaravan Gumance, koja je u prošlosti bila bitna točka mjesnoga pastirskog života. Sada je tu hrastova šuma, a kroz makiju se nazire gusta mreža

IVAN TABAIN

Vidik s Ograđenice prema Slanom

suhozida i poneka urušena štala iz vremena kada je ovdje život bio bitno drukčiji nego što je danas.

Upravo na Gumanci uočit ćete prvu markaciju za vrh Neprobića. Gledan s te strane, vrh

IVAN TABAIN

Geodetski stup na vrhu Neprobića

se skriva iza nešto nižeg vrha Ograđenice, za koji će svatko pogrešno pomisliti da je glavni vrh. Oprez! Markacija ovdje zaista nije valjana, pa ćete se lakše snaći bez nje.

Uspion treba nastaviti po padini Ograđenice (930 m) i negdje u vršnom dijelu naići na stari put koji skreće u zapadni rub Ograđenice. Odatle se ukazuje predivan vidik na mjesto Slano i Elafitsko otočje. Nastavite udolinom između Ograđenice i Neprobića, kojom ćete izaći na stjenovit dio puta, odakle se otkriva sjeverna strana toga masiva. Očaravajući je vidik koji seže do Popova polja i planine Bjelašnice koja ga nadvisuje, no vidikom ipak dominira Ilijino brdo iznad sela Orahova Dola. Upravo iz toga sela potječe znameniti Ruđer Bošković, znanstvenik koji je toliko pridonio dubrovačkoj i hrvatskoj povijesnoj i znanstvenoj baštini.

Grebenom postupno izlazimo na sam vrh Neprobića. Na njemu se nalazi geodetski stup na kojem je ispisan naziv Neprobić i pogrešna nadmorska visina. Ipak, to je manje važno, jer ništa ne može zasjeniti osjećaj da se nalazite na vrhu na kojem zaista imate osjećaj visokog brda i ptičje perspektive. Neprobić je svakako vrh koji zaslužuje da ga posjetite!

Plodnih 60 godina PD-a »Susedgrad«

Marija Šunjić, Mirjana Culi i Nikola Sedmak, Podsused

Planinarsko društvo »Susedgrad« u Podsusedu, zapadnom predgrađu Zagreba, rođeno je nedugo pošto su se poslije Drugoga svjetskog rata počela osnivati planinarska društva. Glavni pokretač i osnivač Društva bio je tehničar u tvornici cementa »Sloboda« Vlado Sučić, koji se sa suprugom Bebom već duže prije toga bavio planinarstvom. Svojim pričama o dogodovštinama u planinama zainteresirao je svoje kolege i brojne mještane Podsuseda da se počnu baviti planinarenjem. U oživotvorenju zamisli da se u Podsusedu osnuje planinarsko društvo Sučiću su se pridružili dr. Božena Bakovina rođ. Vid i prof. Dalibor Hauzalek.

Kada je 1949. Društvo osnovano, Hauzalek je izabran za prvog predsjednika, a sam Sučić bio je tajnik.

Prvi veliki izlet (po broju sudionika) održan je u proljeće 1949. Odredišta tog izleta bile su Postojnska i Škocjanska jama. Sjećanje na taj izlet još je živo u mislima najstarije članice Društva Marije Šunjić Mice. Evo kako ona opisuje taj izlet: »Bila sam djevojčica od 12 godina. Uoči izleta vladalo je veliko uzbuđenje. Putovali smo vlakom. Jelo se nosilo u torbama, a jedan član je nosio drveni kofer kakav je rabio prilikom služenja vojnog roka. Ruksak je bio prava rijetkost. Čim je vlak krenuo, otvorili su

Nekadašnji dom »Susedgrad« u Podsusedu

se provijanti i miris prave šunkerice, jaja i luka ispunio je vagon. I danas se sjećam tih mirisa! Oko 3 sata ujutro stigli smo u postaju Škocjan. Hodali smo po mrazu prema Škocjanskoj jami, a netko od starijih pokazao nam je u daljini svjetla grada Trsta. Bili smo jako uzbuđeni dok smo hodali jamom, koja je bila osvjetljena samo našim lampašima i džepnim svjetiljkama. Za razliku od Škocjanske jame, Postojnska jama je bila uređena, osvjetljena električnim sijalicama, a već je tada vozio vlak.◀

Priče o nezaboravnom izletu privukle su još mnogo novih članova tako da je PD »Susedgrad« ubrzo imao više od dvije stotine članova. Nakon prof. Hauzaleka dužnost predsjednika preuzeo je prof. Borivoj Vuksan, zatim su predsjednici redom bili Drago Stanišak Maršal i Branimir Jurinec Kumf, a danas je predsjednik Društva Ivica Župančić Dado.

Tijekom proteklih 60 godina planinarilo se najviše po Medvednici, Samoborskom gorju i Žumberku, a svake je godine Društvo priređivalo i nekoliko većih izleta, uglavnom u Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu te u Crnu Goru. Osim toga, u zimskim je mjesecima organiziralo tečajeve skijanja, najčešće na Lisci u Zasavju. Prva markacistička skupina (Drago Budiselić – Treper, Bjelimir Klobučar i Franjo Kolarek – Braco) trasirala je i markirala tada nepoznate putove po zapadnoj Medvednici, npr. putove Glavica – Kameni svati, Podsused – Kameni svati – Risnjak i druge. Još u to davno doba nabavljeno je za potrebe Društva nekoliko vjetrovki, šatora i 12 pari skija. Često su organizirana predavanja na kojima su svoja iskustva iznosili i mnogi članovi drugih društava. Na

susretima u planinama razmjenjivala su se iskustva i tako se stvarale ideje za nove pothvate.

Društvo je 1954. bilo velikim brojem članova zastupljeno na Sletu planinara Jugoslavije u Fužinama, a 1957. na II. sletu na Velebitu. Od tada do danas susedgrađani su obišli mnoge planine u bivšoj državi, oplovili jadransku obalu, više puta posjetili austrijske Alpe, a neki naši članovi mogu se podičiti usponima na Olimp, Mont Blanc i druge velike europske vrhove, kao i planinarskim posjetima Stjenjaku u Sjevernoj Americi, Kailashu u Tibetu, Mount Kina Baluu na Borneu te raznim trekinzima po Nepal i drugdje diljem svijeta.

Uz planinarenje i putovanja, članovi »Susedgrada« mnogo su truda uložili u održavanje planinarskih kuća. U početku su se sastajali i skrbili se o planinarskoj kući pod Susedgradom, a sredinom sedamdesetih godina prošlog stoljeća pojavila se zamisao o gradnji skloništa pod Kamenim svatima. Tadašnji predsjednik Drago Stanišak pokrenuo je akciju prikupljanja novčanih sredstava za kupnju zemljišta koje je pripadalo nekolicini mještana iz Jablanovca. Početkom osamdesetih zemljište je konačno otkupljeno i 1982. započela je izgradnja jednostavne planinarske kuće na Kamenim svatima. Glavnina građe stigla je do mjesta za gradnju na leđima planinara. Kuća je u početku imala samo jednu prostoriju, no ubrzo su dograđeni

kuhinja i hodnik, a poslije još i natkrivena terasa te spavaonica s deset ležaja.

Svake prve nedjelje u rujnu Društvo organizira susrete planinara pod nazivom »Pohod na Kamene svate«. Tada se velik broj hrvatskih i slovenskih planinara uputi s raznih strana Medvednice prema našim popularnim »Kamenjakima«. Do sada je pohod održan već 30 puta.

Tijekom Domovinskog rata i nakon njega znatno se smanjio broj članova Društva, ali se vrijednim zalaganjem i takav smanjeni broj članova uspješno održava, a naša se kuća proširuje i u njoj se poboljšavaju uvjeti boravka. Društvo upravlja dvjema planinarskim obilaznicama – »Četiri godišnja doba na Kamenim svatima« i »Hej-lop«.

Naša doajenka, planinarka Marija Šunjić Mica, uvijek nas iznova potiče i bodri riječima koje su nam svima u srcu: »Svakako bih željela da se mlađe generacije aktiviraju u planinarskim društvima, da osjete svu puninu zajedničkog i društvenog života kako bi zavoljeli prirodu i naučili čuvati je, a sjećanja na zajedničke doživljaje nitko im nikada neće oduzeti.«

I tako, dragi naši prijatelji planinari, mi vas ove godine, opet prve nedjelje u rujnu, srdačno pozivamo na proslavu našega 60. rođendana. Tom prilikom prisjetit ćemo se svih naših uspjeha što smo ih ostvarili u tom dugom razdoblju!

Hej-lop, vidimo se na Kamenjakima!

DODIJELJENA SREDSTVA ZA PLANINARSKKE OBJEKTE

Na natječaj Hrvatskoga planinarskog saveza za dodjelu novčanih sredstava za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata koji je bio otvoren do 30. travnja ove godine javilo se 15 planinarskih društava. Komisija za gospodarstvo HPS-a pregledala je primljenu dokumentaciju i predložila Izvršnom odboru HPS-a da se dodijele novčana sredstva za sedam planinarskih objekata čiji upravljači ispunjavaju uvjete propisane natječajem. Izvršni je odbor 1. lipnja 2009. prihvatio takav prijedlog i potvrdio dodjelu ukupno 58203,87 kuna. Raspored sredstava prikazan je u tablici. Komisija za gospodarstvo pismenim je putem obavijestila planinarska društva kojima su odobrena novčana sredstva i zatražila potrebnu dokumentaciju na osnovu koje će sredstva biti utrošena.

Božidar Krznarić

1. **HPD »Sveti Jure« Zagvozd**, za sklonište »Akademik Josip Roglić« 5000 kn
 2. **PD »Sveti Jakov« Bitulić**, za pl. kuću »Sv. Jakov« na Ravnom Vrđovu 9045,70 kn
 3. **HPD »Kapela«, HPD »Vihor« i HPD »INA Bjelolasica« Zagreb**, za sklonište »Jakob Mihelčić« na Bjelolasici 12176,00
 4. **HPD »Kapela«, HPD »Vihor« i HPD »INA Bjelolasica« Zagreb**, za sklonište »Duliba« koje će služiti umjesto »Zelene kuće« 8500 kn
 5. **PD »Susedgrad« Zagreb**, za kuću »Kameni svati« na Medvednici 5697,40
 6. **POK »Sijeme« Zagreb**, za kuću »Alan« 6762 kn
 7. **PD »Paklenica« Zadar**, za sklonište »Struge« 11022,77 kn
- = UKUPNO: 58203,87 kuna

Zagreb: Vlaška 78, tel: +385 1 4572 323,

Rijeka: Janeza trdine 9, tel: +385 51 315001

e-mail: vrhunac@vrhunac.hr

www.vrhunac.hr

OPREMA ZA AKTIVAN BORAVAK U PRIRODI

- ▶ planinarenje
- ▶ kampiranje
- ▶ alpinizam i sportsko penjanje
- ▶ speleologiju
- ▶ alpsko i turno skijanje

DARKO GAVRIĆ

Novo sklonište na području Vještić-gore na Troglavu

NOVO PLANINARSKO SKLONIŠTE POD TROGLAVOM (1530 m)

Zahvaljujući uloženom naporu i trudu članova PU-a »Dinaridi« i njihovih planinarskih prijatelja iz PD-a »Sv. Jakov Bitelić«, te pomoći HGSS-a Stanice Split, podignuto je još jedno planinarsko sklonište na Troglavu, i to pod samim vrhom Velikim Troglavom (1913 m). Time je planinarima omogućeno da taj glomazan masiv što dijeli Cetinsko od Livanjskog polja posjete i upoznaju na jednostavniji način nego što je to zbog duljine puta i nedostatka skloništa bilo dosada. Sklonište je pogodno i za uspon na Veliku Duvjaku (1708 m), najviši vrh na hrvatskom dijelu Troglava. Radi dobrog vidika, taj vrh zaslužuje posjet za lijepa vremena, a nadamo se da će jednog dana biti i kontrolna točka HPO-a jer to zaslužuje svojom visinom, ljepotom i pristupom.

Novo planinarsko sklonište izgrađeno je s hrvatske strane granice, na samom zapadnom rubu Vještić gore, na visini od 1530 m. Do njega se stiže markiranom stazom iz smjera Vrdova. Do Vrdova se lako stiže osobnim automobilom iz Hrvaca. Markirani put prema Troglavu počinje kod planinarske kuće Sv. Jakov (1000 m) na Vrdovu, odakle se do skloništa stiže za tri sata hoda. Do vrha Troglava treba još nešto

više od dva i pol sata. Staza do Vještić gore markirana je nedavno i samo se malim dijelom podudara s dosadašnjom markacijom za Troglav, koja najvećim dijelom vodi kolnim putovima probijenim za vrijeme Domovinskog rata. Staza prolazi kroz čitavu Vještić goru (jedinstveno šumsko područje na inače travnatom Troglavu) i tako nas za ljetnih vrućina štiti od sunca. Od skloništa prema Troglavu izvest će se kružna staza.

Sklonište je dugačko 6, a široko 4 metra, od čega dva dužinska metra zauzima trijem (unutarnja površina prostora je 16 m²). U potkrovlju se nalazi spavaonica za 8 osoba, a blagovaonica se također može koristiti kao spavaonica kada u skloništu boravi više ljudi. Kao građevni materijal korišteno je drvo, a kuća je izvana u cijelosti obložena limom. Radi zaštite od vremenskih uvjeta kakvi vladaju na Troglavu, kuća je izolirana na najbolji mogući način (zidovi su debeli čak 20 cm). Sklonište je napravljeno ovoga proljeća, u rekordnom roku od samo dva tjedna, i potpuno je spremno za uporabu. Više podataka može se dobiti od predsjednika PU-a »Dinaridi« Darka Gavrića (tel. 091/72-89-963) ili na internetu (www.pudinaridi.com).

Darko Gavrić

PRVENSTVO HRVATSKE U BRZINSKOM I TEŽINSKOM PENJANJU

Povodom proslave dana sv. Dujma održano je 25. i 26. travnja prvenstvo Hrvatske u sportskom penjanju »No limits open 2009« u disciplinama težinskog i brzinskog penjanja – za mlade dobne kategorije. Natjecanja su se održala na umjetnoj stijeni Sportsko-penjačkog kluba CAF, u dvorani OŠ Visoka u Splitu.

SPK CAF je na ovoj desetmetarskoj stijeni organizirao natjecanje za kategorije cicibani, kadeti, stariji kadeti, juniori i stariji juniori. Natjecanje je započelo u subotu u deset sati najmlađima, koji su svoje snage odmjerili u težinskom penjanju. Sve je krenulo cicibankama – djevojčicama do deset godina, među kojima je prvo mjesto zauzela Laura Hrestak, drugo mjesto Vana Piccini, dok je treća bila Gita Šaravanja. Zatim su nastupali dječaci do deset godina, među kojima su se posebno iskazali Fran Zekan na prvome mjestu, Antonio Mazalin na drugom i Toma Piccini na trećemu mjestu. Kod kadetkinja je najuspješnija bila Andrea Armano, Ivona Kolaš osvojila je drugo, a Karla Delić treće mjesto. Kategorijom kadeta dominirao je Borna Čujić, a Vito Mužević i Josip Miljak zauzeli su drugo i treće mjesto.

Najmasovnija je bila kategorija starijih kadeta i kadetkinja, s trinaest dječaka i šesnaest djevojčica. Najuspješnija natjecateljica bila je Karla Vlatković. Drugo mjesto zauzela je Daria Dukić, a treća je bila Mia Prnjak. Toni Veljković još je jednom pokazao svoju spretnost i zauzeo prvo mjesto u svojoj kategoriji, dok je drugo mjesto uzeo Karlo Jakić, a treće Duje Ružičić. U kategoriji juniora prvo mjesto pripalo je Filipu Sironiću, drugo Alessandru Banku, a treće Doroteu Macanu.

Natjecanje su završili najstariji natjecatelji, stariji juniori, prije kojih su nastupale kolegice iz te kategorije. Među djevojkama prva je bila Antea Armano, druga Martina Mužević, a Barbara Gilić je bila treća. Luka Trumbić pobjednik je prvenstva RH ispred drugoga Domagoja Žepca i Petra Gojtanića, koji je završio na trećem mjestu.

Drugog dana natjecanja mladih dobnih skupina djevojčice i dječaci odmjerili su snage u disciplini brzinskog penjanja. Kao i dan prije, krenulo se od najmlađih – od cicibana i cicibanki, natjecatelja do desete godine života. Paula Šaravanja osvojila je u toj kategoriji prvo mjesto ispred Lucije Škare i Laure Hrestak. Kod cicibana je i ovaj put bio najbrži Antonio Mazalin, dok je Leon Milić bio drugi, a Toma Piccini

treći. Kod djevojčica do dvanaest godina najuspješnija je bila Ivona Kolaš, koja je bila brža od Karle Deklić i Petre Biškupović. Josip Miljak zauzeo je prvo mjesto u kategoriji kadeta ispred Branimira Bekavca i Jure Karoglana koji je zauzeo treće mjesto.

Petra Petko pobijedila je u kategoriji starijih kadetkinja, dok je Mia Prnjak završila na drugom, a Antonija Zec na trećemu mjestu. Karlo Jakić najbolji je u svojoj kategoriji ispred Tonija Veljkovića na drugom mjestu, dok je Sebastijan Banko osvojio treće mjesto. Kod juniorki prvo mjesto zauzela je Barbara Gilić, drugo Mia Prnjak, a treće Antonija Zec. Kod juniora prvo mjesto zauzeo je Karlo Jakić ispred Tonija Veljkovića, a Filip Sironić zauzeo je treće mjesto.

Starije juniorke predstavljale su Barbara Gilić, koja je zauzela prvo mjesto, i Petra Prnjak na drugome mjestu. Najbrži natjecatelj čitavog natjecanja bio je Ivan Vučić koji je svladao smjer za sedam sekundi, na drugo mjesto plasirao se Božo Bašić, a treći je bio Luka Trumbić.

Glavni sudac natjecanja bila je pročelnica Komisije za sportsko penjanje HPS-a Anamarija Marović, a pomagali su joj Enna Peroš i Siniša Hrestak na težinskom natjecanju, a Maja Vukas i Đana Petrović na brzinskom natjecanju. Glavni i odgovorni postavljač smjerova bio je domaćin Luka Kivela, koji je posao obavio kvalitetno, tako da smjerovi nisu bili niti prelagani, niti preteški. Cijelo natjecanje pratila je liječnica Nina Janjić. Organizator je sudionicima osigurao besplatan smještaj i noćenje u dvorani sportsko-rekreacijskog centra ST-kwan, te lunch pakete s voćem. Također, domaćin je osigurao medalje za najbolje, diplome za ostvareni rezultat svim natjecateljima u svim uzrastima, pehar za najuspješniju ekipu (SPK CAF), plaketu za najbržeg i najboljeg natjecatelja (Ivan Vučić, SPK CAF) i nagradu za najuspješnijeg trenera (Luka Kivela, SPK CAF).

I ovo je natjecanje održano na viskoj razini, a povjerenik organizatora Dražen Čular pokazao je i ove godine da sportsko penjanje, kako u gradu Splitu, tako i u ostatku Lijepe Naše, uzima sve većeg maha. To se vidi i po činjenici da su natjecanja sve brojnija i sve posjećenija. Ukupno je bilo čak 80 prijavljenih natjecatelja iz devet klubova – SPK CAF, SPK Marulianus, SPK Pulfer, SPK Sprolight, SPK Hiperaktiv, Riječki alpinistički klub, SPO PD Velebit, SPO PK Split i ŠPK Rirockclimbing. Siniša Hrestak

VIŠE OD 200 PLANINARA NA CRIKVENIČKOM PLANINARSKOM POHODU

Crikveničko PD »Strilež« ostvarilo je, u nizu akcija što ih organizira, u nedjelju 10. svibnja još jednu vrlo uspješnu - jubilarni 20. pohod »Pješačenjem do zdravlja«. U toj je akciji, pod pokroviteljstvom i uz financijsku pomoć Grada Crikvenice, sudjelovalo više od 200 planinara i ostalih ljubitelja prirode i pješačenja. Najmlađa sudionica bila je jednogodišnja Lidija Halasz, čiji su roditelji članovi »Strileža«, a najstariji sudionik bio je Branko Blažević iz PD-a »Bijele stijene« iz Mrkoplja, u 90. godini života. U pohodu su sudjelovali članovi planinarskih društava MIV iz Varaždina, Učka, Kamenjak, Runolist i Transverzalc iz Rijeke, Bijele stijene iz Mrkoplja, Špičunak iz Lokava, Dedomir iz Križišća, Dubovac iz Karlovca i Zagradski vrh iz Bribira.

Po lijepom sunčanom vremenu pohod se jednim dijelom odvijao nekadašnjim starim putem od Sopaljske do davno izumrlog sela Poljica. Taj potpuno zapašćen, obrastao i zaboravljen put nedavno je na poticaj potpredsjednika »Strileža« Josipa Pravdice ospo-

sobljen za prolaz. Osim članova »Strileža«, u njegovu su uređenju sudjelovali s profesionalnim alatima i radnici komunalnog poduzeća »Murvica«. Kako ističe predsjednica »Strileža« Mirjana Mužević, taj bi se obnovljeni put mogao, kao i mnogi drugi u zaleđu Crikvenice, ponovno staviti u funkciju kao šetnica koja bi se sa svojim ruralnim obilježjima (gromače, stara ruševna kuća s voltama u Sopaljskoj) i autohtonim raslinjem mogla prezentirati kao novitet u turističkoj ponudi. I mnogi sudionici ovog pohoda bili su iznenađeni ljepotom i raznolikošću krajobraza u neposrednom crikveničkom zaleđu.

Na kraju pohoda svi su se sudionici našli na terasi hotela »Kaštel«, tik uz more, te druženjem, pjesmom i plesom, uz pratnju trija »Gorani«, pod vodstvom Branka Mamuzića, završili ovu hvaljevrijednu akciju »Strileža« – društva koje sa svoja 142 člana predstavlja jedno od najbrojnijih i najaktivnijih sportskih društava u Crikvenici.

Durdica Ivančić-Dusper

Sudionici planinarskog pohoda »Pješačenjem do zdravlja« na vrhu Kavranove steni (300 m)

DURDICA IVANČIĆ-DUSPER

WWW.IZFOTELJE.COM

WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM

Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

MONOKULARI DALEKOZORI

Više informacija na
WWW.LAPIS-PLUS.HR ili
WWW.IZFOTELJE.COM

LAPIS PLUS Veliki izbor
WWW.LAPIS-PLUS.HR odjeće, obuće, torbi,
TEL:01/4668-785 ruksaka, noževa, kompasu,
dalekozora

YUKON PRO-LUX FAST AIM SIMONS Pico BlackBird

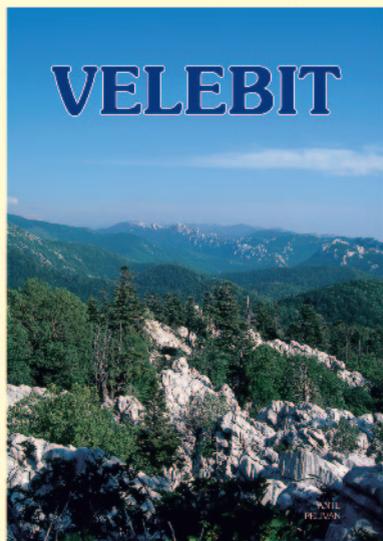
TRAGOM ZBJEGA LOVINAČKOG KRAJA 1991 – 12. RUJNA

Zbog tehničkih poteškoća, organizatori Planinarskog pohoda »Tragom zbjega Lovinačkog kraja 1991« pomaknuli su termin pohoda za tjedan dana kasnije pa će se pohod umjesto 5. rujna održati 12. rujna. Početkom ljeta markiran je dio nekadašnje staze od Dušica na vrh Svetog brda kako bi se planinarima koji žele ići preko vrha Svetog brda omogućio što atraktivniji ugođaj. Od Dušica do vrha Svetog brda može se popeti za sat i pol, a nakon toga najbolje je spustiti se preko Vlačkoga grada do Libinja i Modriča.

Pohod počinje s ceste Sveti Rok - Tulove grede i uspinje se preko Liščanih bunara do Dušica. Sa silaskom do Modriča pohod će trajati između 10 i 11 sati. Organizatori pripremaju nakon pohoda večeru za sve sudionike, te večeru, noćenje i zabavu u Lovincu. Svi planinari koji budu po drugi put sudjelovali na pohodu dobit će prigodnu značku.

Radi rezervacije smještaja i prijave sudjelovanja, molimo zainteresirane da se pravovremeno jave na e-mail tomislav.canic@gs.t-com.hr, fax 053/57-40-65 ili na mobitel 098/96-10-042. Tomislav Čanić

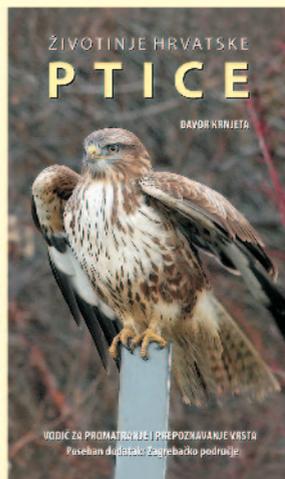
30% popusta za planinare !!!

- Autor: Ante Pelivan
- fotomonografija
 - bogato ilustrirana u boji
 - format: 30 x 21 cm
 - 194 stranice
 - tvrdi uvez
 - cijena: 150,00 kn

105,00 kn

Poštarina uračunata u cijenu!

- ◀ Autor: Davor Krnjeta
- format: 20,5 x 12 cm
 - 350 fotografija u boji
 - 360 stranica
 - tvrdi uvez
 - cijena: 260,00 kn

182,00 kn

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica

Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058

www.ekoloski-glasnik.hr • ekoloski.glasnik@vip.hr

ekološki glasnik
časopis o prirodi

TISKARA "Ekološki glasnik"

- usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete
- posebni popust za sva planinarska društva

KALENDAR AKCIJA

24. - 26. 7.	Logorovanje na Mrkvištu
<i>Velebit, pl. kuća "Mrkvište"</i>	PD "Zavižan", Senj
Neda Turina, 098/755-200
PD "Zavižan", 053/885-372 (četvrtkom od 19h)
26. 7.	Hodočašće na Božji studenac
<i>Javorova kosa, 75. godišnjica PD "Višnjevica"</i>	PD "Višnjevica", Ravna Gora
Kota, 051/818-754, 098/260-209, kota@ri.t-com.hr
Blažica Sveticki, 098/230-209
26. 7.	Pohod planinara po Dragi
<i>Tinjan - Draža - Kringa - Tinjan</i>	PD "Pazinka", Pazin
Giovanni Sirotti, 098/254-183
1. 8.	Uspón na Dinaru
<i>Glavaš - Dinara</i>	Hrvatski planinarski savez,
HPD »Sinjal 1831« i HPD Dinara
8. 8.	Dan malina i uspon na Bjelolasicu
<i>B. Razdolje - Bjelolasica - Višnjevica - Ravna Gora</i>	PD "Višnjevica", Ravna Gora
Kota, 051/818-754, 098/260-209, kota@ri.t-com.hr
Blažica Sveticki, 098/260-209
15. 8.	Hodočašće preko Senjskog bila u Krasno
<i>Sjeverni Velebit: Senjsko bilo - Krasno</i>	PD "Zavižan", Senj
Marijanka Nekić, 098/445-060
PD "Zavižan", 053/885-372 (četvrtkom od 19h)
15. 8.	Dan PD "Skitaci", Labin
<i>Labin - Skitača</i>	PD "Skitaci", Labin
Nino Rocco, 098/224-182
Vedran Kos, 091/54-37-697
15. 8.	Zavjetno hodočašće Gospi od Rujna
<i>Veliko Rujno</i>	HPD "Stanko Kempny", Zagreb
Tomislav Pavlin, 01/61-40-016, 098/313-713
23. 8.	2. planinarski Špencir-pohod Varaždin
<i>okolica Varaždina</i>	HPD "MIV", Varaždin
Milan Turkalj, 042/231-764, 091/57-01-392
26. 8.	Planinarska fešta u Kaštel Starom
<i>Kaštel Stari (Riva), "Kaštelsano ljeto 2009"</i>	HPD "Malačka - Donja Kaštela"
Petar Penga, 098/535-834
29. - 30. 8.	Obilazak Pl. obilaznice po Ravnoj gori
<i>Donja Voća - Filićev dom - Kamenica</i>	PD "Ravna gora", Varaždin
Zlatko Smerke, 091/58-27-673
29. 8.	2. susret "Primorske staze"
<i>Križišće, Hreljin, Bakarac, Kraljevica</i>	PD "Dedomir", Križišće
Vlastimir Čolaković, 099/31-17-242
Marina Hodanić, 098/230-709
30. 8.	Pohod Marija Bistrica - Lipa
<i>Medvednica: Marija Bistrica - pl. dom "Lipa"</i>	PD "Grohot", Marija Bistrica
Mirko Fulir, 098/250-513, mirko.fulir@kr.t-com.hr
30. 8.	6. ljetni pohod Sesvete - Lipa
<i>Medvednica, pl. dom "Lipa"</i>	HPD "Lipa", Sesvete
www.hpdlipa.hr, info@hpdlipa.hr
6. 9.	Pohod Kastav - izvor Rječine
<i>Kastav - Lužina - Kukuljani - izvor Rječine</i>	PD HP i HT "Učka", Rijeka
Ilija Blatančić, 051/254-912, 098/302-831
Marica Miškulin, 098/305-832
6. 9.	Obilazak Belečkog planinarskog puta
<i>Ivanšćica</i>	HPD "Belečgrad", Belec
Verica Havoic, 098/16-09-056
Stjepan Hanžek, 091/79-41-399
11. - 13. 9.	Stepinčevim putovima
<i>Medvednica</i>	HPD "Stanko Kempny", Zagreb
Tomislav Pavlin, 098/313-713, tomislav.pavlin1@zg.t-com.h
12. 9.	Preko Zelova na Svilaju
<i>Svilaja</i>	PD "Svilaja", Sinj
Boris Buljan, 021/826-087, 095/90-28-281, borisbuljan@
Zoran Vejić, 091/56-46-024, 021/825-766
13. 9.	Šetnja Dilj gorom
<i>Dilj, Ruševo</i>	HPD "Sokolovac 1898.", Požega
dr. Antun Lovrić, 099/29-14-900
Nada Banović, 098/93-49-945, nada.banovic@hzzo-net.hr

Hrvatski planinarski savez, HPD »Dinara« Knin i HPD »Sinjal 1831«, Kijevo

pozivaju Vas
u subotu 1. kolovoza 2009.
na

POHOD NA DINARU

najviši vrh Republike Hrvatske - 1831 m

POČETAK POHODA: u 7 sati u Glavašu i na Brezovcu

Za planinare zainteresirane za prelazak Dinare od Brezovca do Glavaša ili obratnim smjerom organiziran je prijevoz u poslijepodnevним satima - uz obaveznu prethodnu najavu organizatorima:

- ▶ Glavaš - Knin, cijena vozne karte 40 kn
- ▶ Brezovac - Knin, cijena vozne karte 50 kn

INFORMACIJE I PRIJAVE ▶ Hrvatski planinarski savez, Zagreb, kontakt: 01/48-24-142
▶ HPD »Dinara«, Knin, kontakt: Perica Šimić, 091/89-13-509
▶ HPD »Sinjal 1831«, Kijevo, kontakt: Marko Gojević, 091/52-15-285

Hrvatska ženska alpinistička ekspedicija **Mt Everest 2009**

Na slici - gore, slijeva: Darija Bostjančić, Vedrana Simičević, Jana Mijailović, Darko Berljak, Iris Bostjančić, Milena Šijan i Sunčica Hrašćanec, dolje: Sanja Đurin, Ena Vrbeč, Tea Đurek, Josipa Levar i dr. Lana Donlagić
Plakat je tiskan kao prilog časopisa »Hrvatski planinar« broj 7-8, 2009. Copyright © Hrvatski planinarski savez, 2009.